d'66

CONGRESSTUKKEN

JAARBEURS TE UTRECHT

1 OKTOBER 1972

INHOUD

pag.	2 - 3	Ledenbrief
pag.	3	Agenda
pag.	4	Congresreglement
pag.	5	Verkiezingsreglement
pag.	6 - 13	Financiën
pag.	14 - 21	Landelijk beeld
pag.	22	Aanbiedingsbrief concept regeerakkoord
pag.	22 - 37	Concept regeerakkoord
pag.	38 - 40	"Kiezen uit kwaden" (procedure besluitvorming).
pag.	41	Voorstel van enkele samenstellers van het "Landelijk beeld"

Achterin 6 pagina's voor het maken van aantekeningen

I LEDENBRIEF

Amsterdam, 25 september 1972

L.S.

Bij de derde ledenbrief tijdens deze campagne ontvangt U vooral informatie over het congres op 1 en 7 oktober a.s. Dit congres wordt op 1 oktober in de Jaarbeurs te Utrecht gehouden en op 7 oktober in Amicitia voortgezet. Let U vooral op deze beide verschillende plaatsen?

Agenda:

Hierbij allereerst de agenda voor het congres, zoals deze door het organisatie commité met de congresvoorzitters is besproken. Er zullen technische hulpmiddelen worden gebruikt om de diskussie zo goed mogelijk te ondersteunen.

Toegangsprijs:

Gezien de financiële toestand van de partij, gezien de kosten, die wij maakten om U zo volledig te informeren als middels deze ledenbrieven is geschied en gezien het feit, dat wij na deze verkiezingen niet opnieuw in een financieel gat willen liggen, vragen wij voor het congres op 1 oktober een toegangsprijs van *f* 20,--.
De prijs voor het tweede congres wordt aan het eind van de eerste dag vastgesteld. De mate van Uw opkomst zal mede bepalend zijn voor dit bedrag.

Reglement:

Het congres reglement gaat tevens hierbij en ligt op het congres.

Verkiezingsreglement:

Het is nodig enige incidentele wijzigingen te brengen in het reglement voor de verkiezingen. Het voorstel gaat hierbij.

Financiën:

De penningmeester doet hierbij enkele voorstellen voor de financiën 1973. Het is nodig deze op dit congres aan te nemen als D66 per 01-01-1973 organisatorisch en financieel een stap vooruit wil zijn.

Landelijk beeld:

De leden van D66 hebben op grootse wijze deelgenomen aan de diskussie over het concept-conceptregeerakkoord. Tot laat in 18 september kwamen de suggesties binnen. Tijdens het congres zal een grote muurkrant U op de hoogte brengen van alles wat U heeft uitgedacht.
Een samenvatting hiervan vindt U hierbij als "Landelijk Beeld".
Door de onderhandelingsgroep tezamen met werkgroepen, programmacommissie en enkele HB leden is een zo goed mogelijk beeld van Uw reakties weergelegd. U kunt dat straks nog eens bekijken voor de muurkrant. Terlouw bespreekt dit werkstuk in de Democraat, terwijl Engwirda, Gruyters en Nypels ieder op hun eigen wijze nog individuele kommentaren geven.

Amendementen:

Op het concept-conceptregeerakkoord is na de onderhandelingen tussen de 3 partijen een uitgebreide serie amendementen opgesteld.

Diskussie:

De diskussie over het keerpunt zal tijdens het congres uitgaan van deze amendementen, die door de drie hoofdbesturen na de onderhandelingen zijn opgesteld. De methode van deze diskussie komt aan de orde bij het punt Interne Besluitvorming.

Gezamenlijk Congres:

Bij dit punt komen ook de modellen voor een eventueel gezamenlijk congres aan de orde.
In de agenda vindt U deze gang terug.

Diversen:

Tijdens het congres zullen er enkele stands zijn: van het verkiezingsfonds. Het loopt niet zo slecht maar het kon nog meer. U kunt ook op het congres bijdragen voor de campagne. U kunt daar kennis nemen van de opzet die 23 september werd besproken voor Samen OverLeven met veel informatie over dat unieke projekt.

Komt vooral op tijd, en niet allemaal op het laatste moment.
De inschrijving is ter plekke. Er is dus kans op filevorming.

Met vriendelijke groeten,

H.L. Verhaar

AGENDA voor de Algemene Ledenvergadering.
Congres D66 te houden op 1 en 7 oktober 1972

1e dag:

Plaats: Jaarbeurs Congreszaal Beatrixgebouw te Utrecht
Aanvangstijd: 10.00 uur.

Ochtend:

1) Opening door de partijvoorzitter
2) Benoeming notulencommissie
3) Benoeming stemcommissie
4) Benoeming deurencommissie
5) Vaststelling congresreglement
6) Vaststelling wijzigingen verkiezingsreglement
7) Financiën
8) Vaststelling contributie 1973
9) "Kiezen tussen kwalen"
Alternatieve voorstellen terzake van de besluitvorming op 1 en 7 oktober 1972 (Voorstellen over al dan niet gezamenlijk congresseren met PvdA en PPR)

--Lunchpauze--

Middag:

10) Hoofdstuksgewijze bespreking concept regeerakkoord PvdA, D66, PPR
11) Verkiezing lijstaanvoerder
12) Bespreking ontwerpresolutie
13) Schorsing vergadering tot 7 oktober 1972

De orde van de vergadering van 7 oktober 1972 kan pas worden vastgesteld, nadat punt 9 van de agenda van 1 oktober 1972 is behandeld.

CONGRESREGLEMENT

Vastgesteld door het hoofdbestuur, daartoe bevoegd krachtens artikel 17 lid 2 statuten met verwerking van de bepaling van het Huishoudelijk Reglement.

1. Het congres is een algemene ledenvergadering van D66.

2. Amendementen, wijzigingsvoorstellen en moties.
   Ieder lid heeft het recht amendementen, wijzigingsvoorstellen en moties in te dienen, met dien verstande dat zij niet vreemd zijn aan de dagorde.

3. Leiding A.L.V.
   De A.L.V. wordt geleid door drie voorzitters. Bij de behandeling van een onderwerp waarbij een der voorzitters uit hoofde van enigerlei andere partijfunctie persoonlijk is betrokken treedt deze niet als fungerend voorzitter op zolang deze behandeling duurt.

4. Bevoegdheden leiding.
   De fungerend voorzitter van de A.L.V. heeft het recht spreektijd te verdelen en te beperken. De beslissingen van de voorzitters zijn bindend behoudens onmiddellijk beroep op de A.L.V. die daarover stemt zonder discussie.

5. Notulen- en stemcommissie.
   De A.L.V. begint met de aanwijzing van een stemcommissie en een notulencommissie op voordracht van de voorzitter(s).

6. Taak stemcommissie.
   De stemcommissie registreert de uitgebrachte stemmen, beslist zonder beroep over de geldigheid daarvan, en constateert de uitslag van de stemming.

7. Besluiten A.L.V.
   Tenzij de statuten of het huishoudelijk reglement anders bepalen neemt de A.L.V. besluiten met absolute meerderheid van de geldig uitgebrachte stemmen (blanco stemmen zijn geen "geldig uitgebrachte stemmen"), met dien verstande dat indien met de votometer gestemd wordt het verschil tussen vóór- en tegenstemmen ten minste vijf procent van het totaal van de uitgebrachte en de blanco stemmen dient te bedragen. De A.L.V. kan echter besluiten een bepaald besluit slechts te nemen wanneer twee derde der aanwezige leden van D66 vóór stemmen.
   Indien geen der leden stemming wenst kan de A.L.V. bij acclamatie een besluit nemen.

8. Stemrecht.
   Ieder bij de stemming op de A.L.V. aanwezig lid kan één stem uitbrengen.

9. Wijze van stemming.
   Stemming over personen geschiedt schriftelijk. Met een schriftelijke stemming wordt gelijk gesteld stemming door middel van een votometer. Over zaken wordt gestemd op een door de voorzitters van de A.L.V. te bepalen wijze.

10. Wijze van behandeling van moties en sesoluties.
    De behandeling van de voorstellen geschiedt als volgt:
    a. de indiener of een door hem aangewezen lid geeft een beknopte toelichting;
    b. de voorzitter verleent ten minste één tegenstander van het voorstel de mogelijkheid zijn standpunt toe te lichten en kan ook anderen aan de discussie laten deelnemen;
    c. het hoofdbestuur, de Tweede Kamerfractie en de rapportagecommissie kunnen aan de A.L.V. een advies omtrent het voorstel geven;
    d. de voorzitter brengt in stemming eerst de alternatieve voorstellen, daarna amendementen in de volgorde bepaald door hun ingrijpendheid, daarna het al dan niet geamendeerde eindvoorstel.

11. Onvoorzien.
    In de gevallen betreffende de gang van zaken op de A.L.V. waarin het huishoudelijk reglement en dit reglement niet voorzien, beslissen wat de A.L.V. betreft de gezamenlijke voorzitters.

Reglementswijziging

Technische verbetering kandidaatstelling 2e kamer

Hoofdstuk I deel A van het Huishoudelijk Reglement. De verkiezingscommissie stelt voor dit als volgt te wijzigen:

Art. 3.3 in zijn geheel vervangen door:

"Op basis van de tijdig ontvangen stembiljetten wordt een ranglijst van kandidaten opgemaakt overeenkomstig de bepalingen van bijlage A of C van dit reglement.

Art. 4 in zijn geheel vervangen door:

"De lijstaanvoerder wordt, ook indien hij of zij bij de landelijke stemming niet de eerste plaats heeft behaald, als nummer één op de definitieve landelijke lijst geplaatst. De kandidaten met de rangnummers 1 t/m 25 van de definitieve landelijke ranglijst worden op alle lijsten geplaatst, overeenkomstig de volgorde van de definitieve landelijke ranglijst. De overige plaatsen op de lijsten worden per kieskringgroep bezet, door de kandidaten welke aan de voorverkiezingen in die kieskringgroep hebben deelgenomen in volgorde van de uitslag van de voorverkiezingen en voorzover zij niet reeds zijn geplaatst op de plaatsen 1t/m 25 van de definitieve landelijke lijst.

Toelichting:

De A.L.V. van Biddinghuizen heeft besloten, dat steeds zal worden uitgekomen met één uniforme landelijke lijst. Hierdoor passen de art. 3.3 en 4.2 niet logisch in het reglement. Deze waren immers gebaseerd op de veronderstelling, dat niet met één uniforme landelijke lijst zou worden uitgekomen. Het meest in het oog lopende nadeel van de huidige formulering is, dat deze het gebruik van zgn. slingerstaarten uitsluit. Dit nu lijkt de verkiezingscommissie minder wenselijk omdat:

a. Iedere mogelijkheid ontbreekt om aan de lijsten een enigszins regionaal karakter te geven

b. Het aantal reservekandidaten t.o.v. gekozen kamerleden te gering zou zijn

MOTIE

De A.L.V. op ..... te ..... bijeen. Heeft kennis genomen van het feit, dat de huidige formulering van de art. 3.3 en 4 van het hoofdstuk IX deel A van het Huishoudelijk Reglement, het gebruik van de zgn. slingerstaarten uitsluit. Acht zulks ongewenst omdat daarbij:

a. Iedere mogelijkheid ontbreekt om aan de lijsten een enigszins nationaal karakter te geven

b. Het aantal reserve kandidaten t.o.v. gekozen kamerleden te gering zou zijn.

Besluit de verkiezingscommissie 2e kamer 1972 te machtigen éénmalig af te wijken van het thans geldende reglement en wel op een wijze als omschreven in de eerder aangenomen reglementswijzigingen m.b.t. art. 3.3. en 4 van hoofdstuk IX deel A van het Huishoudelijk Reglement.

Amsterdam, 21 september 1972.

Damens en Heren,

Hierbij bied ik u de begroting aan voor 1973.
Na mijn verkiezing als penningmeester van D'66 in mei j.l. zag ik mijn taak in twee delen gesplitst:
1: Het inlopen van de enorme schuld
2: De nodige maatregelen te treffen om de continuïteit van de financiële huishouding van de partij te waarborgen.

Door middel van de financiële aktie en een strenge controle op de uitgaven, was het mogelijk reeds in enkele maanden een groot deel van de schuld weg te werken.
Door de verkiezingen dit jaar is de liquiditeit van de partij pas goed in gevaar gekomen.
Het hoofdbestuur moest een aantal noodzakelijke uitgaven doen ter voorbereiding van de verkiezingen.
De kosten van drukwerk en zaalhuur zijn eveneens enorm gestegen.
De leden moeten nu eenmaal geïnformeerd worden.
Tevens moest het secretariaat aangevuld worden met tijdelijke krachten.
Om een lang verhaal kort te maken, de schuld loopt alleen maar op.
Elke organisatie is nu eenmaal afhankelijke van haar financiële middelen.
Ook D'66 maakt hier geen uitzondering op.
We willen maximale informatie aan onze kiezers verstrekken, maar we hebben geen geld.
We willen een beter contact hebben met de basis, maar we hebben alleen maar tekorten.
De gemeenteraadsleden en statenleden moeten informatie hebben, maar ook hier speelt geld een rol.
Zover ik heb kunnen nagaan zitten we al sinds 1968 in de schulden.
Wanneer er nu niet iets gaat gebeuren, zullen we er nooit uitkomen en er tenslotte aan ten ondergaan.
Ik laat u dan ook nu een zo uitgebreid mogelijke informatie toekomen.
Ongetwijfeld staat de politieke discussie in het middelpunt.
Indien D'66 echter failliet gaat, kunnen we onze politieke idealen ook wel vergeten.
Dit is de harde werkelijkheid, deze zal dan ook te zien zijn in de volgende financiële verslagen.
Om de continuïteit van de financiële- en ledenadministratie te waarborgen is de ledenadministratie en de contributie-inning op de computer gezet bij het Instituut voor Electronische Administratie te Rotterdam.
De boekhouding is uitbesteed aan het Accountantskantoor "Boon" te Amsterdam.
Op het eerste congres in 1973 zult u de balanzen van 1971 en 1972 ontvangen en tevens een balans over het eerste gedeelte van 1973.

P.P.A. van Rossum
Penningmeester.

BEGROTING VAN BATEN EN LASTEN 1973.

BATEN:

CONTRIBUTIES.		
Minimum contributie	f 247.500,--	
Extra contributie	90.750,--	f 338.250,--
VERKIEZINGSFONDS.		
Financiële aktie		f 40.000,--
BROCHURES.		f 5.000,--
SUBSIDIES.		
Radio en TV		f 14.000,--
ABONNEMENTEN DEMOCRAAT.		f 1.000,--
CONGRESSEN.		f 5.000,--
WETENSCHAPPELIJKE STICHTING.		f 40.000,--
TOTAAL:		f 443.250,--

BEGROTING VAN BATEN EN LASTEN.1973.

LASTEN:

SECRETARIAAT.

Lonen	f 59.266,--	
Sociale lasten	17.780,--	
Onkosten vergoeding	7.800,--	
Partime krachten	3.000,--	f 87.846,--

HUISVESTING.

Huur secretariaat	f 26.000,--	
Verzekeringen	68,--	
Onderhoud	1.000,--	
Schoonhouden	3.000,--	
Electriciteit	800,--	
Verwarming	800,--	
Water	200,--	f 31.868,--

ADMINISTRATIE KOSTEN.

Porti	f 8.000,--	
Telefoon	5.000,--	
Kantoorbehoeften	2.000,--	
Papier/enveloppen	10.000,--	
Afschrijving kantoormachines	1.000,--	
Diversen	1.000,--	f 27.000,--

ALGEMENE KOSTEN.

Bestuur	f 2.000,--	
Consumpties	2.000,--	
Persconferenties	1.000,--	
Bankrente	3.109,--	
Advertenties	1.000,--	
Diversen	1.000,--	f 10.109,--

CONGRESSEN.

1 Dag	f 12.300,--	
2 Dagen	17.750,--	f 30.050,--

DEMOCRAAT.

10 maal per jaar	f 35.000,--	
Porti	3.960,--	
Adresseren en verzenden	3.435,--	f 42.395,--

PROPAGANDA.

Radio en TV	f 14.000,--	
Diversen (Brochures)	5.000,--	f 19.000,--
		f 248.268,--

Transport:

Transport		f 248.268,--

LEDENADMINISTRATIE.

Invoer f 11.158,--	f	
1973	6.376,--	
1974 f 4.782,--	PM	
Verwerkingskosten jaarlijks	2.408,--	
Contributie-inning	1.300,--	
Porti	1.500,--	
Betalingsregistratie	1.161,--	
Lidmaatschapskaarten	758,--	
Porti	625,--	
Betalingsoverzichten per afdeling	489,--	
Porti	100,--	
Brief aan niet betalers	115,--	
Porti	70,--	
Bestandslijsten 3 maal per jaar	426,--	
Afdrachtenregistratie	4,--	f 15.332,--

VERKIEZINGSFONDS.

Financiële aktie, 2 maal per jaar	f 2.867,--	
Porti	3.000,--	
Subsidie	33.633,--	
Registratie	500,--	f 40.000,--

SUBSIDIES.

Wetenschappelijke Stichting	f 65.000,--	
Afdrachten aan afdelingen	67.650,--	f 132.650,--

BOEKHOUDING	f 4.000,--
DIVERSEN.	f 3.000,--
Totaal:	f 449.250,--

TOTAAL BATEN	f 443.250,--
TOTAAL LASTEN	443.250,--
Sluitend exploitatiesaldo	f --,--

BEGROTING LASTEN VAN 1 oktober 1972 t/m 31 december 1972.

Lonen	f 21.211,--
Partime krachten	6.950,--
Huur pand	6.500,--
Drukwerk	16.000,--
Diversen	5.000,--
Verkiezingen 1972	30.000,--
	f 85.661,--

TOELICHTING BEGROTING VAN BATEN EN LASTEN 1973.

BATEN:

Contributies:
Zie hiervoor congresvoorstel.

Verkiezingsfonds:
Zie hiervoor congresvoorstel

Brochures:
Verkoop van informatie materiaal over D'66

Subsidies:
Subsidies die de partij krijgt voor het maken van televisie en radio uitzendingen.

Congressen:
Deze baten komen voort uit de toegangsprijs voor de congressen.
Deze toegangsprijs is begroot op *f* 5,-- per congres.

Wetenschappelijke Stichting:
Vergoeding van één medewerkster ten behoeve van de Stichting, zijnde *f* 18.500,--.
Een omslag van *f* 11.500,-- voor het gebruik van kantoorruimte, machines e.d.
f 10.000,- voor de kosten die de werkgroepen met zich meebrengen. Bestaande uit porti papier e.d.

LASTEN:

Secretariaat:
Het scretariaat heeft op het ogenblik een minimale bezetting van een chef de bureau, drie medewerksters en één part-time kracht.
Met voorbereidingen van congressen en verkiezingen moeten dan ook meerdere pert-time krachten aangetrokken worden.
Eén van de medewerksters komt terbeschikking van de Wetenschappeli Stichting.
Haar kosten zullen door de Stichting gedragen worden.

Huisvesting:
De huisvesting van het secretariaat is bijzonder slecht.
Het hoofdbestuur zal dan ook trachten op kort termijn een betere accomodatie in Amsterdam te vinden, waar ook voldoende vergaderruimte is, zodat het hoofdbestuur, werkgroepen e.a. hiervan gebruik kunnen maken.
De nieuwe accomodatie is op de begroting opgevoerd.

Administratiekosten:
De portokosten zijn laag begroot, daar deze hier en daar apar is opgevoerd.
De telefoonkosten zijn hoog opgevoerd, daar in overweging wordt genomen een meerlijnentoestel aan te schaffen.
Op het ogenblik zijn er drie losse lijnen.

Democraat:
Het budget van de Democraat is verhoogd, zodat meer aandacht besteed kan worden aan de lay-out en de leesbaarheid van het blad.
De frequentie is hierdoor ook te brengen op éénmaal per maand met uitzondering van de maanden juli en augustus.
In de maanden waar de congressen vallen kan een democraat verschijnen met meer pagina's, zodat deze tegelijkertijd congresdemocraat is.

Ledenadministratie:
De kosten voor de invoer van de ledenadministratie op de computer kan in twee jaar betaald worden.
Hierdoor ziet u op de begroting een PM post voor 1974.
Lidmaatschapskaarten worden voortaan rechtstreeks aan de leden gezonden.
De afdelingen krijgen automatisch de betalingsoverzichten, zodat zij kunnen zien wie van hun afdeling betaald heeft.
Voor elk congres en één maal aan het eind van het jaar wordt een bestandslijst gemaakt, zodat men weet hoeveel leden erzijn.
De afdelingen krijgen deze lijst toegezonden.
De contributie-inning zal plaats vinden d.m.v. acceptgirokaarten.
De totale cyclus bevat drie acceptgirokaarten en een brief.
De eerste kaart wordt aan het eind van januari verzonden.
Degene die dan niet binnen een maand betalen krijgen automatisch de volgende maand een nieuwe kaart.
Dit herhaald zich nog één maal.
Mochten er dan nog leden zijn die niet betaald hebben, dan wordt er aan deze leden een brief gezonden.
Deze brief zal eind april gestuurd worden.
Indien niet wordt betaald verwijderd de computer automatisch het betreffende lid uit de verzendlijst, zodat deze geen stukken meer toegestuurd krijgt.
De totale lijst wordt aan het congres bekend gemeekt zodat de ALV kan beslissen of deze wanbetalers geroyeerd moeten worden.

Verkiezingsfonds:
Indien het congres accoord gaat met het stichten van een verkiezingsfonds en het voeren van twee akties hiervoor, dan zullen de acceptgirokaarten hiervoor de maandag na het congres in de bus liggen.
Begroot is een opbrengst van *f* 20.000,-- per aktie.

Subsidies:
Indien D'66 de elf kamerzetels behoudt, kan de Wetenschappelijke Stichting een subsidie van de overheid krijgen van max. *f*75.000,-
Hiertegenover moet staan dat de Stichting kan aantonen dat zij uit andere bronnen ook *f* 75.000,-- heeft ontvangen.
Dit zou kunnen komen uit de verkoop van werkstukken of de leden vragen om bijdragen.
Om te voorkomen dat niemand anders dan de penningmeester akties voert, geeft de partij een subsidie van *f* 65.000,--.
De resterende *f* 10.000,-- kunnen van de fraktie komen, die de Wetenschappelijke Stichting kan betalen voor adviezen.
De continuïteit van de Stichting is hier door gewaarborgd.

Afdrachten:
De afdrachten zullen volgens de begroting weer plaatsvinden.
De afdelingen moeten elk kwartaal een financieel overzicht aan de penningmeester van de partij sturen.

LIQUIDITEIT PER 21 september 1972

Geldmiddelen	f 12.008,07		
Voorraden	3.000,--		f 15.008,07
VORDERINGEN.			
Wetenschappelijke Stichting			
1970 f 33.000,--	f PM		
1971 f 35.000,--	35.000,--		f 35.000,--
1972	PM		
		+	f 50.008,07
SCHULDEN OP KORT TERMIJN.			
Bank	f 30.768,65		
Verkiezingen 1971	30.000,--		
Diverse crediteuren	13.585,84	-	f 74.354,49
LIQUIDITEIT NEGATIEF Per 21 sept. 1972		-	f 24.346,42

BEGROOTTE LIQUIDITEIT PER 31 december 1972

Saldo negatief van 21 september 1972		-	f 24.346,42
Baten exploitatie 21-9-1972 t/m 31-12-1972			
Financiële aktie (sanering)	f 5.000,--		
Verkiezingsfonds 1972	10.000,--		
Nos subsidie 1971	10.000,--		
+	f 25.000,--		
Uitgaven volgens begroting			
21-9-1972 t/m 31-12-1972 -	f 85.661,--		
		-	f 60.661,--
LIQUIDITEIT NEGATIEF 31 december 1972		-	f 85.007,42

BEGROOTTE LIQUIDITEIT PER 31 december 1973

Saldo negatief 01-01-1973				-	f 85.007,42
Baten begroting 1973		+	f 443.250,--		
Lasten begroting 1973					
Lasten	f 443.250,--				
-/- afschr.	1.000,--				
	f 442.250,--				
Invest.	20.000,--				
Rentekost.	7.000,--	-	469.250,--	-	f 26.000,--
LIQUIDITEIT NEGATIEF PER 31 december 1973.					f 111.007,42

VOORSTEL.

CONGRES NR....

Het congres van D'66 in vergadering bijeen op 1-10-1972 te Utrecht overwegende,

dat de financiële positie van de partij, bij gebrek aan liquidemiddelen, op kort termijn zou kunnen leiden tot faillissement

dat dit ten alle tijden voorkomen dient te worden

dat de financiële huishouding van de partij nu eens en voor altijd gezond gemaakt dient te worden

dat zij daarom accoord gaat met de begroting van 1973, die de volgende maatregelen met zich meebrengt:

1: Verhoging van de minimum contributie voor 1973 tot *f* 45,--
Inkomens tussen de *f* 30.000,- en *f* 40.000,- tot *f* 60,--
Inkomens boven de *f* 40.000,- tot *f* 100,-- of meer.

Diegenen die menen wegens hun financiele omstandigheden op reduktie aanspraak te kunnen maken, kunnen hierover kontakt opnemen met de penningmeester.

2: Het begrootte liquiditeits tekort in twee jaar weg te werken, door op de contributie van 1973 en 1974 een toeslag te heffen van *f* 10,-- (Opbrengst 1973/1974 *f* 110.000,--)

3: Het instellen van een Verkiezingsfonds, om te voorkomen dat bij de volgende verkiezingen weer geen geld aanwezig is.
De gelden van het Verkiezingsfonds dienen beheerd te worden door een commissie door de ALV benoemd.
De penningmeester van de partij zal deel uitmaken van deze commissie.
Om aan gelden voor het Verkiezingsfonds te komen is de penningmeester gemachtigd twee maal per jaar een financiële aktie te voeren.
Deze dient direct na elk congres plaats te vinden.

dat zij overgaat tot de orde van de dag

HET HOOFDBESTUUR

14 Landelijk Beeld D'66, ontstaan naar aanleiding van besprekingen in werkgroepen en afdelingen over het concept concept regeeraccoord 1972 - 1976.

PREAMBULE

Verschillende afdelingen hebben opgemerkt, dat de preambule aanmerkelijk korter kon, te gezwollen van taal en te veel moeilijke woorden bevat.
Wat de laatste twee statistische punten betreft zal de delegatie haar best doen te komen tot een soberder en eenvoudiger taalgebruik; wat betreft de lengte moet worden opgemerkt dat de preambule niet alleen een korte inleiding is tot het akkoord, maar ook moet dienen als propagagandistisch stuk. Het is een samenvatting van de belangrijkste doelstellingen van een reeks verkiezingsargumenten, waarvan wij hopen dat de publiteitsmedia er aandacht aan wil schenken.

Opgemerkt is ook, dat het stuk hier en daar demagogische argumenten bevat. Met name zou de term "Keerpunt"1972" de suggestie wekken van een ingrijpende verandering. Voorgesteld is daarom, de term te vervangen door "Keuze 1972". De delegatie meent, dat ondanks het feit dat ook een progressieve regering niet alle punten de kontinuiteit kan doorbreken, toch voldoende vernieuwingen in het akkoord zijn opgenomen om de term "Keerpunt te handhaven. Al was het alleen maar omdat nu voor het eerst de kans geboden wordt op een regering die van de kiezers rechtstreeks een mandaat krijgt en die niet gebaseerd is op compromissen na de verkiezingen. Voor zover het opmerkingen van een enkel lid betreft die meent dat het verband tussen inkomensongelijkheid en ongelijkheid in onderwijskansen is aangetoond, meent de delegatie met de betrokkenen van mening temoeten verschillen. Op verschillende punten in het regeerakkoord is trouwens een duidelijk verband gelegd tussen gelijke ontwikkelings kansen en maatregelen die dat in het financiële vlak moeten bevorderen.

Opmerkingen als zou de bescherming van de privé-sector in de preambule gemist worden, acht de delegatie juist. Zij zal naar opneming van een dergelijke passage streven, evenals in het program zelf.

Ook sluit de delegatie zich aan bij de kritiek die erop wijst, dat onvoldoende is onderstreept, dat een progressief program aanzienlijke financiële offers vraagt. Ook in die zin zal zij proberen de preambule aan te vullen.

De Delegatie is naar aanleiding van de geopperde kritiek van mening, dat een verwijzing naar de overheid als zedenmeester beter kan vervallen, aangezien deze passage meer misverstanden wekt dan helderheid schept.

Ook naar het oordeel van de delegatie verdient de noodzaak van staatrechtelijke hervorming aparte vermelding in de preambule.

Tot slot hebben verschillende afdelingen en werkgroepen een verwijzing gemist naar de "Progressieve VolksPartij". De delegatie zal ernaar streven een passage te doen op nemen, waarin de 3 partijen genoeg onderstrepen, dat de plotselinge noodzaak om kort na 1971 opnieuw een regeerakkord te formuleren, niets afdoet aan hun streven om te komen tot oprichting van een Progressieve VolksPartij en dat het werk daaraan direkt na de verkiezingen intensief zal worden voortgezet.

Hans Gruyters.

Hoofdstuk I - WONEN

In het algemeen bestond er veel waardering voor dit hoofdstuk. Het merendeel van de amendementsvoorstellen uit de werkgroepen en de afdelingen of regio's hadden de volgende strekking:

- bezwaren tegen de doorstromingsheffing in het algemeen of tegen een dergelijke heffing voor eigenaar/bewoners
- bezwaren tegen het niet volledig vervangen van de z.g.n. objektsubsidies voor woningen door een systeem met individuele woonsubsidies; tegen het nog handhaven van objektsubsidies.
- voorstel huurlibiralisatie en huurharmonisatie handhaven.
- bevordering van het eigen woningbezit.
- Het opnemen van eisen t.a.v. het woonmilieu.

Daarnaast kwamen nog vele voorstellen tot technische verbeteringen voor.

N.B. De onderhandelingsdelegatie is het eens met de strekking van de meeste elementen
mendamenten. De teksten van het ontwerpregeerakkoord bevatten met name t.a.v. de oorstromingsheffing en het huur- en subsidiebeleid een zorgvuldig overwogen compromis tussen de deelnemnede partijen. Vele amendementen bevatten verder te veel in details uitgewerkte voorstellen, die moeilijk in dit regeerakkoord over hoofdzaken ingebracht kunnen worden.

E. Nypels

Hoofdstuk II - WELVAARTSVERDELING IN NEDERLAND

Naast blijken van waardering, o.a. van de zijde van de programmacommissie van D'66, zijn er in de afdelingen en regio's een groot aantal kritische amendamenten ingediend. Een kenmerk van vele van de amendementen was, dat verschillende afdelingen soms diametraal tegengestelde standpunten innamen. Met name geld dit ten aanzien van de gezondheidszorg. De meningen liepen uiteen van nationalisering van de gezondheidszorg (afd. Enschede) to het wel invoeren van een eigen risico in de ziekenfondsverzekring (prov. Groningen, Apeldoorn), waarbij sommigen bepaalde standpunten claimden als zijnde typische D'66 standpunten.

Een principieel punt van verschil met de PvdA blijkt nog steeds te bestaan op het gebied van de pensioenen. De werkgroep Pensioenen van D'66 acht de concept-tekst een verbetering t.o.v. de tekst van het regeerakkoord 1972. De wns leeft dat de pensioenregelingen geen exclusiviteit bij de uitvoering ervan mogen impliceren, omdat niet is aangetoond dat de betrokkenen onmachtig zijn om aan een algemeen verlangen te voldoen.
In dit verband werden ook de hoge ambtenarenpensioenen genoemd; zij dienen een hoger deel van het pensioen, dat ze straks krijgen, nu te betalen (afd. Amsterdam).

De passage in Keerpunt 1972 m.b.t. het inkomensbeleid is naar de mening van de regio Zuid-Holland aan de magere kant. Als 1 zou kunnen worden opgevoerd:

1. Uitgaande van het recht op inkomen wordt gestreefd naar een samenhangend inkomensbeleid, dat evt. via een tussenfase waarin de inkomensverschillen niet groter worden, vooral gericht is op vermindering van de verschillen in besteedbaar inkomen. Als een van de middelen hiertoe wodrt gestreefd naar een systeem van loonvorming waarbij de jaarlijkse loonsverhogingen zullen bestaan uit een kombinatie van een vast bedrag en een procentuele verhoging.
De overheid zal hierin een voorbeeld geven door geleidelijke invoering van een dergelijk systeem in de komende regeringsperiode.

In de sektor gezondheidszorg dient een accentverschuiving plaats te vinden van de curatieve naar de preventieve zorg, zowel primair, secundair als tertiair. Noodzakelijk wordt i.h.a. geacht, dat de verpleegkosten zoveel mogelijk worden teruggedrongen.

E. Nypels

Hoofdstuk III - WELVAARTSVERDELING IN DE WERELD

Algemeen

De algemene beoordeling van dit hoofdstuk is positief ('t Gooi, Rijswijk). Dit valt tevens af te leiden uit het relatief geringe aantal binnen gekomen amendementen. Alleen de afdelingen Amstelland/Meerlanden zeggen de oude gedachte van D'66 over de ontwikkelingshulp waardevoller te vinden. De meest kontroversiële in dit hoofdstuk lijken te zijn het percentage van de hulpverlening, alsmede de paragraaf over Suriname en de Antillen.

Specifieke Opmerkingen:

t.a.v. punt 2: Eindhoven vindt 1½% ontwikkelingshulp even irreëel als 3% defensie. Provincie Groningen stelt voor geen tijdsbestek te noemen voor deze doelstellingen; Amstelland en Meerlanden willen de 1½% doelstelling voor de totale ontwikkelingssamenwerking (incl. partikuliere investeringen) laten gelden. Apeldoorn en Zuid-Kennemerland vragen om verduidelijking van de redaktie.

t.a.v. punt 5: Provincie Groningen stelt voor het woord bietsuiker te laten vallen, terwijl Zuid-Kennemerland voorstelt om textiel als voorbeeld toe te voegen. De Bilt vindt opheffing van handelsbelemmeringen niet even belangrijk als hulpverlening, maar veruit het belangrijkste. Provincie Groningen stelt voor hervorming internationale monetaire bestel in de eerste zin weg te laten, waartegenover Zuid-Kennemerland voorstelt om Nederland een positieve houding te laten innemen inzake de koppeling tussen speciale trekkingsrechten op het I.M.F. en de ontwikkelingsfinanciering.

t.a.v. punt 6: Leiden/Oegstgeest/Rijnland stellen voor dit punt de hoogste i.p.v. hoge prioriteit te geven.

t.a.v. punt 8: Zuid-Holland stelt voor dat de FMO zich in meerdere mate moet gaan richten op de ontwikkeling van de nationale Ontwikkelingsbanken en tevens stimulans moet zijn voor het eigen initiatief van het bedrijfsleven van die landen.

t.a.v. punt 11: Zuid-Holland, Rijswijk en Leiden/Oegstgeest/Rijnland maken ernstig bezwaar tegen het feit, dat de beslissing inzake onafhankelijkheid Suriname en de Antillen éénzijdig door Nederland zou worden genomen. Aangedrongen wordt overleg met Suriname en de Antillen, waarbij voor Nederland het uitgangspunt zal zijn om te streven naar onafhankelijkheid binnen de komende regringsperiode. Leiden/Oegstgeest/Rijnland dringen aan op een verdere Antillianisering c.q. Surinamisering van de strijdkrachten.

M. B. Engwirda

Belangrijkste amendementen Hoofdstuk IV-VREDE EN VEILIGHEID

Algemeen

De beoordeling van dit hoofdstuk door de afdelingen is in zijn algemeenheid positief te noemen (Rijswijk, Apeldoorn, Leiden, Oegstgeest, Rijnland, 'tGooi). De meest controversiële punten zijn die, waarover ook de gezamelijke programmacommissie geen overeenstemming kon bereiken, t.w. het lidmaatschap van de NAVO en de doelstelling voor de defensie-uitgaven. Ten aanzien van beide partijen blijken de meningen van de afdelingen sterk verdeeld liggen, dit in tegenstelling tot de betrokken werkgroepen, die ten aanzien van beide standpunten van de D'66 delegatie binnen de gezamelijke programmacommissie volledig ondersteunen.

Specifieke opmerkingen:

t.a.v. punt 2: Het voorstel van de werkgroepen Buitenland en Defensie om slechts die resoluties van de Verenigde Naties uit te voeren, waar Nederland niet tegen heeft gestemd, wordt door een aantal afdelingen (Ridderkerk, Leiden/Oegstgeest/Rijnland, 't Gooi, Amstelland en Meerlanden) sterk bestreden, terwijl anderen (Nijmegen, enkele leden Amsterdam) hier nog geen mening over hebben.

t.a.v. punt 3: De werkgroepen Buitenland en Defensie stellen voor:
a. de voorlaatste zin van punt 3 (eenzijdig verwijderen van kernwapens) te relativeren door vervanging van "past" door "zou kunnen passen".

b. schrappen van de laatste zin (verklaring van de NAVO nooit als eerste kernwapens te gebruiken). Een afdeling ('t Gooi) verwerpt beide voorstellen. Een aantal andere afdelingen (Nijmegen, Amstelland/Meerlanden, Prov. Groningen, Monnikendam/Purmerend) steunt het tweede voorstel (schrappen laaste zin).

t.a.v. punt 4: De afwijkende mening van de PPR t.a.v. het Nederlandse NAVO-lidmaatschap wordt door sommige afdelingen (Ridderkerk, Zuid-Kennemerland, Friesland, 't Gooi) ondersteund door andere (Werkgroep Buitenland, enkele leden Amsterdam, Nijmegen, regio Zuid-Holland, Prov. Groningen) evenwel bestreden. De werkgroep Buitenland vindt, dat in de tekst tot uitdrukking moet komen, dat de beslissing over het voortzetten van het Nederlandse NAVO-lidmaatschap louter op militair-politieke overwegingen dient te steunen, aangezien de realisering van de in het NAVO-verdrag opgenomen democratische idealen in de praktijk niet serieus wordt nagestreefd. Bovendien vindt deze werkgroep de NAVO ongeschikt als een orgaan voor een aktief ontspanningsbeleid. Het ontspanningsbeleid zou volgens haar moeten worden toevertrouwd aan een op te richten permanent overlegorgaan, waarin betrokken landen in Europa, alsmede de Verenigde Staten en Canada zouden moeten deelnemen.

t.a.v. punt 8: De werkgroep Buitenland stelt voor de passage over verwijdering van Portugal en Griekenland uit de NAVO te verzachten door de verwijdering van deze landen in de NAVO-raad ter diskussie testellen. Een afdeling (De Bilt) is van mening dat deze passage moet verdwijnen. Voorts stelt de werkgroep Defensie voor om de passage "en weigert om met en in Portugal en Griekenland militaire oefeningen te houden" te laten vervallen. De werkgroep Buitenland stelt voor alleen de woorden "met en" in deze passage te schrappen.

t.a.v. punt 9: Werkgroep Buitenland: Oprichting van een Europees Milieu instituut.

t.a.v. punt 11: Formulering is pover: doel van de eenwording moet positiever worden geformuleerd (Nijmegen).

t.a.v. punt 12: Ook Zuid-Vietnam noemen (de Bilt).

t.a.v. punt 13: De werkgroep Buitenland stelt voor de tekst van het oude regeerakkoord te handhaven met toevoeging van "Dit zal in ieder geval gebeuren m.h.t. de bevrijdingsbewegingingen in de Portugese kolonies in Afrika"

t.a.v. punt 15: De werkgroepen Buitenland en Defensie steunen het door de D'66-delegatie in de onderhandelingen ingenomen standpunt dat voor de periode 1973-1976 een verdere verlaging van de defensie uitgaven tot 3,7% van het nationale inkomen in 1976 dient te worden nagestreefd (t.o.v. 3,94% in 1972) en dat het voorstel van PvdA en PPR om een verlaging tot 3% in 1976 na te streven onvoldoende is geargumenteerd. Dit standpunt wordt door sommige afdelingen (Monnikendam/Purmerend, enkele leden Amsterdam, Den Haag) onderschreven, andere (Ridderkerk: verlaging tot 3%, 't Gooi: geen percentage noemen, Renkum: morgen leger opdoeken) zijn daar echter duidelijk niet mee eens.

t.a.v. punt 16: Meer aandacht voor menselijke aspekten zoals demokratisering Motivering van personeel, zinvol werk en vrijheid van meningsuiting.

t.a.v. punt 16/17: Toevoegen passage over gelijktrekking van dienstplichtingen en beroepsmilitairen voor soortgelijke arbeid (Amsterdam).

t.a.v. punt 18: Toevoegen: vereenvoudiging behandelingsprocedure bezwaarschriften (Nijmegen). Toevoegen: alternatieve dienstplicht (Zuid-Holland).

t.a.v. punt 20: Streven naar een vrijwilligersleger (werkgr. Defensie).

Nieuw punt: Midden-oosten: De afdelingen Zuid-Holland, Amstelland/Meerlanden, Amersfoort) dringen aan op een paragraaf Midden-Oosten. Tekstvoorstel Amstelland/Meerlanden: "De Nederlandse regering zal bevorderen, dat de Palestijnse vluchtelingen geintegreerd worden in de samenlevingen in het Midden Oosten, waaronder begrepen de Israelische. Zij erkent het recht op veilige grenzen van de staat Israel. Zij kan beide zaken echter niet los van elkaar zien en zal zoveel als in haar vermogen ligt, bevorderen dat in het Midden-Oosten de vrede wordt hersteld en het vluchtelingenprobleem opgelost wordt."

Nieuw punt: Ontwapening: "De Rijksbijdrage voor het chemisch en bacteriologisch onderzoek van de RVO-TNO dient kritisch openbaar te worden beoordeeld". (Zuid-Holland).

18 Nieuw punt: Zuid-Afrika: "Voor een dialoog zijn twee partijen nodig. Het aanbod van een dialoog met Zuid-Afrika is dan ook geen open uitnodiging. Gezocht zal worden naar verdere maatregelen (naast ongeconditioneerde uitvoering van het wapenembargo) om de principiële afwijzing van het Apartheidsbeleid gestalte te geven.

In ieder geval zullen investerings- en emigratie-bevorderende aktiviteiten m.b.t. Zuid-Afrika worden gestaakt en zal ook geen daadwerkelijke medewerking in enigerlei vorm worden gegeven aan personen of bedrijven die naar Zuid-Afrika willen emigreren c.q. die in dat land willen investeren".

Hoofdstuk V - DEMOKRATISERING

a. Politiek bestel

e. De menselijke verhoudingen.

De volgende opmerkingen wil de delegatie in het programma alsnog verwerken:
1. Het verbod van cumulatie van funkties, zoals b.v. die van burgemeester en kamerlid.
2. Verlaging van de algemene meerderjarigheid tot 18 jaar.
3. Invoering van het toetsingsrecht voor de rechter van de wet aan de Grondwet op het stuk van de vrijheidsrechten. (de delegatie is van mening dat toetsing van de wet aan de grondwet in het algemeen onvoldoende bestudeerd is om dat nu reeds in het program op te nemen.)
4. Bescherming van de privacy en met name omschrijving van de voorwaarden waaraan een centrale persoonsadministratie moet voldoen in de geest van de voorstellen van de afdeling Amsterdam.
5. Koninklijke goedkeuring van het C.O.C.
6. Een betere formulering van de passage over de gewestvorming in die zin zin dat ook het rijk taken van de provincies kan overnemen, daar waar gewesten gevormd zijn.
7. De in punt 38 genoemde vermogensstraffen zouden inderdaad progressief met het inkomen moeten oplopen.

De delegatie zal ernaar streven de volgende redaktioneel te verbeteren:
a. De passage over soft- en hard-drugs in die zin dat de strafbaarheid van handel duidelijk beperkt wordt tot de handel in hard-drugs.
b. de in punt 32 van hoofdstuk V vermelde draagkracht kan inderdaad vervallen.
c. "Sociale" in punt 34 moet worden "Psycho-sociale".
d. De in de Hoofdlijnen van 1971 opgenommen eerste alinea van punt 5 is per abuis weggevallen en dient dus weer opgenomen te worden.

H. Gruyters

Hoofdstuk V

b. de onderneming

1. De meeste amendementen worden ingediend n.a.v. 7b de "parlementair commissaris". De werkgroep en vijf andere vergaderingen stellen voor deze figuur te schrappen. Een amendement geeft als compromis benoeming door de Minister van Economische Zaken.
2. Een aantal amendementen stelt voor de extra bescherming voor vakbondsleden (art. 12, laatste zin) te schrappen of te vervangen door "dezelfde bescherming als ondernemingsraadsleden".
3. Sommige afdelingen wijzen op tegenstrijdigheid tussen art. 8 aanhef (meer invloed van ondernemingsraad) en art. 12 aanhef (meer ruimte voor bedrijvenwerk.)
4. Een amendement stelt voor een artikel op te nemen inhoudende dat eenbedrijf bij sluiting ter overname behoort te worden aangeboden aan het personeel.
5. De overige amendementen zijn naar onze mening of te gedetailleerd of redaktioneel of in strijd met het beleidsplan van D'66.

Hoofdstuk V

Kultuur, rekreatie en maatschappelijk werk

Het aantal amendementen in deze sektor was zeer gering. Een voorstel werd gedaan tot oprichting van een Kultureel Ecologische Raad (K.E.R.) als "bovendepartementaal adviescollege" voor welzijns- en milieuzaken.

De D'66 werkgroep C.R.M. heeft dit amendement niet kunnen overnemen of verdedigen daar teveel onduidelijkheden ook ten aanzien van de gevolgen aanwezig waren. (Wie zitten er in die Raad, hoeveel geld kost het, wat is de konsekwentie voor allerlei andere reeds bestaande raden? etc.). Amendementen met betrekking tot een massa-mediabeleid, tot monementenzorg e.d. zijn voor het nieuwe ontwerp-akkoord ingediend, evenals over het Woonwagenbeleid.
Ten aanzien van het Kultureel en Maatschappelijk beleid zal vanuit de C.R.M. werkgroep overigens nog een nota verschijnen. Met betrekking tot een motie over kindercentra, lijkt de mening gerechtvaardigd dat het voorstel van Wil hieromtrent, dat al klaar geweest zou moeten zijn, dient te worden afgewacht, alvorens uitgebreide aandacht eraan te geven in een ontwerpregeerakkoord.

W. Wilbers

Onderwijs

Onder de reakties op het regeerakkoord t.a.v. de onderwijsparagraaf waren er enige die aandrongen op nadere konkretisering gerealiseerd.

De meeste amendementen hadden betrekking op punt 15 betreffende de werkende jogeren. Deze trokken de haalbaarheid van dit punt in twijfel, stellen de prioriit ervan ter diskussie en betrokken soms de verlenging vande leerplicht erbij. Met deze amendementen is duidelijk rekening gehouden, hetgeen moge blijken uit het nieuwe punt 15.

De klasse-grootte verkleinen driegt in de ogen van sommigen een "axioma" te worden. Inderdaad zou deze maatregel sec onvoldoende effekt hebben, maar gezien de huidige klassesplitsingsnorm en de kombinatie van maatregelen dient het streven naar klasseverkleining nu nog gehandhaafd te worden.

Ook de lerarenopleiding heeft aandacht gekregen in enige amendementen. Hierover is een aparte nota van D'66 verschenen.

De door sommigen gesignaleerde terugkeer van het voorstel tot een academicabelasting is inmiddels vermeden, terwijl ook aan bezwaren t.a.v. punt 17 en 18 (herstrukturering en cursusduurbeperking) zoveel mogelijk is tegemoet gekomen. In sommige gevallen bleek een opnemen van het ontwerpregeerakkoord door te vergaande detailering, ongewenst.

Afschaffing van het eindexamen bleek onvoldoende studie van de gevolgen en de uitvoering e.d. niet haalbaar.

De schoolgeld- en college-geldkwestie is op nader verzoek expliciet in het regeerakkoordontwerp opgenomen.

W. Wilbers

Hoofdstuk VI - LEEFBAARHEID

a. Milieubeleid

- Er moet een wettelijke regeling komen t.a.v. nationale landschapsparken waarnnen de landbouwmethoden aan beperkingingen worden gehouden die schade aan het milieu uitsluiten. Deze gebieden moeten ruim worden gedimensioneerd worden om schadelijke invloeden van buitenaf op te vangen.
De vestiging van proefboerderijen waarop biologische bestrijding van insekten, ziekten en plagen, en van biologisch-dynamische landbouwmethoden in de praktijk worden getoetst, zal worden bevorderd.

- De mogelijkheid moet worden geschapen om experimentele leefgemeenschappen te stichten waarin gezocht wordt naar de juiste leefwijze en technologie voor een stabiele en in het milieu geintegreerde samenleving, zoals die in de verre toekomst op grote schaal zal moeten worden verwezenlijkt. Deze leefgemeenschappen zouden het best in de nationale landschapsperken met behulp van de overheid, kunnen worden gesticht op de daarvoor geschikte plaatsen. In afwachting van een regeling voor de bestuurs- en beheersvorm en de financiële verwezelijking van deze parken, zullen ingrepen in de gebieden die ervoor in aanmerking komen, worden geweerd.

- Om tot een doelmatig milieubeheer te komen moet er een samenhangende planning zijn op de gebieden van ruimtelijke ordening, waterhuishouding, woningbouw, bevolkingspolitiek, verkeer en vervoer, mijnbouw, industriebeleid en landbouw. De bevoegdheden van de met het milieubeheer belaste minister moeten overeen gekomen zijn voor grote infrastrukturele werken, boringen naar gas en olie en andere delfstoffen, vestigingsvergunningen voor grote industrieën, stadsuitbreidingen en ruilverkavelingen. (B.v. opnemen in preambule).

- Het Mergelland wordt bij de wet tot onaantastbaar landschapspark gemaakt.

- De beslissing over het rechttrekken van de Waalbocht bij Nijmegen zal niet genomen worden, voordat de Vaarwegennota parlementair is behandeld.

Hoofstuk VIb - RUIMTELIJKE ORDENING

Algemeen

Aangezien van een aantal losse amendementen die veelal op ondergeschikte punten een aanvulling beogen zijn er slechts twee onderwerpen die meerdere reakties hebben opgeroepen: de luchthavenproblematiek en de spreiding van Rijksdiensten. Voorts is er een uitvoerige reaktie binnengekomen over het verkeers- en vervoersbeleid die op essentiele punten kritiek bevat en serieuze aandacht verdient.

Spreiding Rijksdiensten, punt 41

De bezwaren richten zich op de passage:
"Om de bevolkingsdruk op de Haagse agglomeratie te doen afnemen...". De vraag wordt gesteld of die druk er wel is. Bovendien kan men zich afvragen of dit de sterkste motivering voor de spreiding is.

Luchthaven, punt 42

De kritiek richt zich op de laatste alinea.
Wel is men het erover eens dat Schiphol niet verder moet worden uitgebreid. (aangenomen moet worden dat met deze passage wordt bedoeld, dat er geen nieuwe banen in gebruik mogen worden genomen) maar is onder welke voorwaarden men een aanvullende luchthaven moet starten (eerst internationaal overleg, pogen het vliegverkeer als geheel te beperken, verhoging bezettingsgraad, vermindering subsidie(?) van het Rijk aan de KLM).

M. Dijkstra

Hoofdstuk VId - LANDBOUW EN MIDDENSTAND

- Van fabrikanten en handelaren wordt een open prijsstelling verlangd met minder grote kortingsverschillen tussen verschillende groepen wederverkopers.
- De bouw van nieuwe winkelcentra wordt zorgvuldig op noodzaak beoordeeld.
- Vanuit de landbouwsektor wordt een landelijke nota voorbereid waarin de gebieden afhankelijk van hun aard worden geevalueerd (bufferzônes, centrale open ruimten, gemengd agrarisch-rekreatieve gebieden, landbouwgebieden van grote schaal).

Hoofdstuk VII - WETWNSCHAP EN TECHNIEK

Adviesraad voor de sociale ontwikkeling op middellange termijn

Er dient een raad ingesteld te worden die de regering adviseert omtrent de sociale en psychologische konsekwenties op een termijn van 4 à 5 jaar van de algemene en ekonomische ontwikkeling en van het beleid.

M. Dijkstra

Hoofdstuk VIII - FI NANCIEEL-EKONOMISCH BELEID

Algemeen

Uit de reakties van een aantal afdelingen (o.a. Zuid-Holland, Dordrecht, Rijswijk enkele leden Amsterdam) komt grote kritiek naar voren op het feit, dat geen financiële konsekwenties zijn aangegeven van de claims, welke in de diverse

hoofdstukken van het concept-regeerakkoord zijn opgenomen. Andere afdelingen (Leiden/Oegstgeest, Rijnland, Nijmegen, 't Gooi) gaan globaal akkoord, mits (bepaalde) amendementen van de financieel-economische groep van D'66 worden aanvaard.

Specifieke opmerkingen:

t.a.v. punt 1: Meer nadruk op de inflatiebestrijding (Den Haag). Toegevoegd dient te worden, dat lonen en prijzen moeten worden gematigd. (Werkgroepen).

Punt 2: Toevoegen: Inkomens- en prijsbeleid dienen bij voorkeur tot stand te k komen op basis van vrijwillige medewerking van de betrokkenen (werkgroep). Afspraken met het bedrijfsleven (sociaal kontrakt) moeten aan het Parlement worden voorgelegd. (Purmerend/Monnikendam).

Punt 4: Toevoegen: Invoering van een prijskalkulatiebeschikking (Zuid-Holland).

Punt 5: Alle inkomens en vermogens zijn openbaar (werkgroep Amsterdam).

Punt 8: Organisatiebureau's moeten worden ingeschakeld bij de doorlichting van overheidslichamen (Amersfoort). Uitbreiding bevoegdheden Rekenkamer (Den Haag, Rijswijk).

Punt 9: Toevoegen: Invoering van een door de werkgever te betalen belasting op de loonsom (Overzall-Arnhem).

Punt 13: Weglaten bijzin "en wel zo, dat een drukverschuiving optreedt van lagere naar hogere inkomens" (werkgroep Rijswijk), Dit dient los te staan van de kwestie van de integratie volksverrekeningen en tarieven van de inkomstenbelasting.

Punt 19: Bij de bevoegdheid van de overheid voorschriften geven voor de bestemming van beleggingen van institutionele beleggingen dient uit te worden gegaan van een normaal rendement (werkgroep Rijswijk).

Nieuw punt: Toevoegen een nieuw punt over arbeidsmarktbeleid, waarin o.a. uitb uitbreiding omschakelingsmogelijkheden, hetvatting industrienota's en begeleiding vanuit gericht onderzoek (Werkgroep).

Nieuwe punten 24 t/m 30: Toevoegen niewe punten konsumentenbeleid, waarin o.a. opneming konsumentenscholing in onderwijsprogramma, konsumenten-vertegenwoordiging in de SER, opheffing vertikale prijsbinding, invoering wetten ter bestrijding van misleidende reklame zoals genoemd in punt 15 van het akkoord (werkgroep konsumentenzaken).

M. Engwirda

Aan de leden,

Den Haag, 21 september 1972.

De besturen van de PvdA, D'66 en PPR bieden u hierbij het concept regeerakkoord aan zoals dat is ontstaan nadat de hoofdbesturen, op basis van de commentaren van werkgroepen en afdelingen op het voorlopig concept-regeerakkoord, hebben getracht de standpunten van de verschillende partijen bij elkaar te brengen.

De besturen herinneren u eraan, dat zij bij de publicatie van het voorlopig concept-regeerakkoodxrd hebben medegedeeld dat aan de Werkgroep Verkiezingsprogramma 1972 is verzocht, aan de hand van de gegevens van de Macro Economische Verkenningen en de Miljoenennota, een nadere raming te maken van het beslag dat de uitvoering van ons programma op de groei van het nationaal inkomen legt.

De besturen stellen zich in dit verband voor de congressen een nadere aanduiding te geven van de volgorde en het tempo waarin de maatregelen uit het programma in verband met de financiële konsekwenties kunnen worden uitgevoerd.

A. van der Louw
R.E. van der Scheer-van Essen
D.Coppes

Nieuwe tekst:

PREAMBULE

KEERPUNT 1972: KERNPUNTEN VOOR EEN NIEUW BELEID
EEN NIEUW BESTEL
EEN NIEUWE DEMOKRATIE

I. Inleiding

De val van het kabinet-Biesheuvel is meer dan een politie incident. Het is de afsluiting van een periode, gekenmerkt door een politieke stijl waarbij beslissingen worden genomen buiten de mensen om. Opeenvolgende kabinetten met een behoudend karakter zijn in gebreke gebleven een antwoord te geven op de vraagstukken van dit moment: de voortdurende inflatie, de stijgende werkloosheid, de uitdaging van de milieuproblematiek, de ongelijkheid van inkomens, vermogens en zeggenschap, enz. De dieper liggende oorzaak van dit falen is dat een effektief overheidsbeleid niet gevoerd kan worden zonder de mensen om wie het gaat bij de totstandkoming te betrekken. Kenmerkend voor de afgelopen periode was de grote vervreemding tussen burger en politiek. De oorzaak van de machteloosheid van behoudende kabinetten is dat zij zich tot gevangene hebben gemaakt van de bestaande machtsverhoudingen in onze samenleving. Zij aanvaarden klakkeloos een maatschappijvorm waarin enkelingen beslissen over de toekomst van velen en maken daar ook dankbaar gebruik van. De laatste regeringscrisis betekent daarom meer dan de ineenstorting van een slecht beleid. Het is een signaal dat het getij van de opkomende demokratisering, de doorbreking van de bestaande machtsverhoudingen, niet meer kan worden gekeerd. Het is de ineenstorting van een bestel, gebaseerd op het voortduren van de ongelijkheid tussen de mensen.

De verkiezingen '72 staan in het teken van de terugdringing van deze ongelijkheid, van de verwezenlijking van de demokratisering, van het doorvoeren van wezenlijke hervormingen in onze maatschappijstruktuur. Zij kunnen een KEERPUNT zijn en de weg openen naar een NIEUW BELEID, een NIEUW BESTEL, een NIEUWE DEMOKRATIE. Het zijn verkiezingen waarbij een nieuwe generatie kiezers aan bod komt, die het recht voor zich mag opeisen zelf mee te kunnen beslissen over eigen toekomst. Een toekomst die bedreigd wordt door het bestaan van massale vernietigingswapens, de toenemende kloof tussen arme en rijke landen; het gevaar van milieurampen door een zich versnellende groei van bevolking en industriële produktie op een 'eindige' aarde. Natuurlijk kunnen deze vraagstukken niet van de ene dag op de andere worden opgelost. Maar het slechtste beleid onder deze omstandigheden is een ongewijzigd beleid. Daarom is nu het moment gekomen de bakens van de macht te verzetten: KEERPUNT 1972.

Een nieuw beleid, dat ongetwijfeld financiële offers zal vragen, zal er op gericht moeten zijn de burgers te inspireren daadwerkelijk aan de beleidsvorming deel te nemen. Dat kan alleen als de politiek een zaak van de mensen zelf wordt. Een nieuw beleid zal dan ook aansluiting moeten zoeken bij de mentaliteitsverschuivingen die zich in onze samenleving aan het voltrekken zijn.
Daarop dienen de doelstellingen van het nieuwe beleid te zijn afgestemd.

1. Er komt een *grotere gelijkheid van zeggenschap van alle burgers* in alle sektoren van politieke en maatschappelijke besluitvorming. Het parlementaire stelsel, de gemeentelijke demokratie, de ondernemingsstruktuur, de onderwijsinstellingen enz. worden op de deelneming van de mensen afgestemd. De burgers zelf zullen moeten kunnen uitmaken welke kant het uitgaat met de ekonomische ontwikkeling, de onderwijsvernieuwing, het ruimtelijk beleid, het welzijnsbeleid, het buitenlands beleid. Dat geldt uiteraard voor de persoonlijke levenssfeer die door de overheid moet worden gewaarborgd.

2. De fundamentele *ongelijkheid in inkomen en bezit* wordt teruggedrongen. Deze ongelijkheid drukt haar stempel op de ontplooiingsmogelijkheden met name van de zwakke groepen in onze samenleving. Het zijn immers de mensen met hoge inkomens en grote vermogens die hun kinderen naar betere scholen sturen en ze in betere huizen laten wonen. Doorbreking van deze fundamentele ongelijkheid door middel van een inkomensbeleid is voorwaarde voor het welslagen van het nieuwe beleid. Ook de kosten van wonen worden onderdeel van dit inkomensbeleid, op basis van het recht van wonen voor iedereen.

3. Ook de *immateriële ongelijkheid* wordt teruggedrongen. De onderwijsvernieuwing heeft tot doel alle mensen in staat te stellen tot aktieve deelneming aan de besluitvorming. Het aksent dient niet langer te liggen op kennisoverdracht en prestatiedrang maar op ontwikkeling van kreativiteit, kritische zin, politieke bewustwording. Dit maakt ook een welzijnsbeleid mogelijk waarbij de drang tot wedijver plaats maakt voor ontspannen samenleven. Welzijnsbeleid, in deze zin, is een totaalbeleid dat herkenbaar dient te zijn in elk onderdeel van het nieuwe beleid. Niet alleen bij vorming, gezondheidszorg stadsvernieuwing, maar ook bij de inrichting van onze ekonomische orde, het ruimtelijk beleid en de buitenlandse politiek.

4. De *ongelijkheid in woon-, werk- en leefomstandigheden* wordt aangepakt. Dat betekent dat de welzijnstekorten in de oude buurten van de steden moeten worden teruggedrongen. In en rondom de standscentra, in de rond 1900 gebouwde arbeiderswijken, zijn noodgebieden ontstaan. Onze steden, waar meer dan de helft van alle Nederlanders wonen, dreigen onbestuurbaar te worden. De nood van de steden moet worden erkend als een nationaal probleem. Een grootscheepse samenhangende aanpak van problemen als: stadsvernieuwing, volkshuisvesting, onderwijs, openbaar vervoer en sociale voorzieningen, kan explosieve situaties voorkomen. Daarnaast is het nodig dat door middel van het ruimtelijk beleid een zodanige spreiding van werkgelegenheid tot stand wordt gebracht dat de achterstanden in welvaart in zwakke gebieden kunnen worden weggewerkt. Ook de welzijnstekorten in bepaalde plattelandsgebieden moeten worden weggewerkt.

5. Dit veronderstelt ook *beheersing van de ekonomische groei*. De tijd van produktie voor de produktie is definitief voorbij. Een ekonomische groei die leidt tot steeds meer goederen, die steeds sneller vernieuwd moeten worden, tot steeds meer auto's op steeds grotere wegen, brengt een steeds grotere aanslag op onze schaarse ruimte en ons leefmilieu met zich mee. Tegelijkertijd worden de natuurlijke hulpbronnen bedreigd. Bij de verdeling van de opbrengsten zijn het de knapsten, de rijksten en de machtigsten die het meest profiteren.
Het produktieproces zal ondergeschikt worden gemaakt aan de voorwaarden voor een menswaardig bestaan in een leefbaar milieu voor iedereen.

Radikale ingrepen in de huidige vorm van vrije ondernemingsgewijze produktie, met name beheersing van de partikuliere investeringen, zijn onvermijdelijk.

6. Het is noodzakelijk dat het probleem van de *bevolkingsgroei* wordt aangepakt. Ombuiging van deze groei, minstens naar stabilisatie, is wenselijk. Dit vereist een mentaliteitsverandering, waarbij de burgers zich bewust worden van de gevolgen van overbevolking en zich mede-verantwoordelijk voelen voor de vermindering daarvan door het kleine gezin als wenselijk te beschouwen. Allerlei overheidsmaatregelen die op dit gebied een neveneffekt hebben doordat ze bedoeld of onbedoeld een degelijke mentaliteitswijziging in de weg staan, dienen te verdwijnen (bijv. in de woningbouw en -toewijzing, de belastingwetgeving, de sociale verzekeringen).
7. Bij het nieuwe beleid neemt de *demokratisering van het wetenschapsbeleid* een centrale plaats in. Het is een illusie te menen dat de gemeenschap de toekomst van onze samenleving zal kunnen bepalen, zolang de richting van de technologische veranderingen, die ons keer op keer overrompelen, bepaald wordt in ongekontroleerde ekonomische machtscentra. Ook een universitair wetenschapsbeleid ontbreekt. Temidden van deze veranderingsprocessen verliezen onze bestuurlijke instellingen echter voortdurend terrein, zodat in plaats van een toenemende beheersing van deze processen sprake is van een toenemende stuurloosheid van onze samenleving. Deze ontwikkeling weerspiegelt de toenemende achterstand van de maatschappijwetenschappen op de natuurwetenschappen.
Ombuiging van deze ontwikkeling door middel van een gedemokratiseerd wetenschapsbeleid is noodzakelijk willen wij weer greep krijgen op de toekomstige inrichting van onze samenleving.

8. De geringe greep van de gemeenschap op de maatschappelijke veranderingsprocessen is ook toe te schrijven aan het feit dat bij de ekonomische machtscentra de landsgrenzen allang niet meer tellen. Een werkelijke *demokratisering van de ekonomische machtsvorming* en een effektieve beheersing van de ekonomische en milieuvervuilende ontwikkelingen zal vooral op Europees nivo moeten worden gerealiseerd. Om echter het gevaar van ongekontroleerde technokratische machtsvorming tegen te gaan zal bij een verdere eenwording van Europa een demokratisering van de Europese instellingen gewaarborgd moeten zijn.

9. Het streven naar *hervormingen in de maatschappijstruktuur* houdt niet op bij de landsgrenzen, noch bij die van Europa. Struktuurhervormingen in eigen land en op Europees nivo hebben primair tot doel de ongelijkheid tussen de volkeren terug te dringen. Opvoering van de ontwikkelingssamenwerking is een effektiever middel tot verkrijging van vrede en veiligheid dan handhaving van het nivo van de defensie-inspanningen. In ieder geval is het eerste een grotere bijdrage aan de bevordering van de internationale rechtsorde.

10. Evenals in eigen land dient bij het buitenlands beleid gestreefd te worden naar doorbreking van ongekontroleerde machtsvorming. Een klein land als Nederland kan daartoe in samenwerking met andere kleine landen - dwars door de machtsblokken heen - meer initiatieven nemen dan tot dusver. Versterking van de V.N. en opheffing van machtsblokken als NAVO en Warschau-pakt dienen centrale doelstellingen van het beleid te zijn. Solidariteit met onderdrukte groepen, waar ook ter wereld, komt in de plaats van bondgenootschappelijke volgzaamheid.

III. EEN NIEUW BESTEL.

De genoemde doelstellingen van een nieuw beleid kunnen slechts worden gerealiseerd in een nieuw politiek en maatschappelijk bestel, dat geheel gebaseerd is op het beginsel van gelijke zeggenschap van alle burgers. Een dergelijk nieuw bestel zal een aantal nieuwe beleidsinstrumenten moeten omvatten. Daartoe wordt onder meer gerekend:

-een *participatiedemokratie:* de kiezer beslist over de regeringsvorming (staatsrechtelijke vernieuwing); de werknemer krijgt meer te zeggen over het bestuur van de onderneming, de buurtbewoner over de inrichting van zijn woon- en leefmilieu.

-*gemeenschapskontrole op het investeringsbeleid:* beheersing van de partikuliere investeringen, grote beleggers worden verplicht tot deelneming in o.a. de woningbouw, parlementaire kommissarissen bij banken en grote ondernemingen.

-een *inkomensbeleid* waarbij alle instrumenten als belastingstelsel, sociale verzekeringen, huur- en subsidiebeleid, loon- en prijsbeleid, enz. worden gehanteerd om meer gelijkheid van inkomens en vermogens te bereiken.

-een *vernieuwingsplan voor onderwijs en kultuur* dat ertoe moet leiden dat burgers in staat zijn werkelijk van hun demokratische rechten gebruik te maken en deel te nemen aan het kulturele leven.

-een *nationaal beleid voor de steden,* gericht - allereerst met noodmaatregelen - op het wegnemen van de welzijnsnood in de oude stadswijken.

-een *ruimtelijk spreidingsbeleid* op basis van een selektief investeringsbeleid en een op de ruimtelijke eisen afgestemd verkeers- en vervoersbeleid (afremming groei autoverkeer ten behoeve van het openbaar vervoer) een *meerjarenplan tot sanering van het milieu* op basis van verboden, remmings- en bestemmingsheffingen op milieuvervuilende aktiviteiten.

-een *gedemokratiseerd wetenschapsbeleid* waarbij het parlement de prioriteiten aangeeft voor onderzoek en research, bijgestaan door een demokratisch samengestelde raad voor het wetenschapsbeleid.

-*Europese kontrole* op multinationale ekonomische machtsvorming door middel van een rechtstreeks gekozen met reële bevoegdheden uitgerust Europees Parlement.

- een *Europees veiligheidssysteem* ter vervanging van de huidige militaire machtsblokken, garant voor vrede en veiligheid in Europa.

-een *versterkte V.N.,* die aktief bijdraagt tot de doorbreking van de militaire machtsstrukturen in de wereld en een vermindering van de kloof tussen arme en rijke landen.

IV.

EEN NIEUWE DEMOCRATIE

KEERPUNT 1972 heeft niet de pretentie een blauwdruk te zijn voor een toekomstige maatschappij. Het wil slechts wegen aangeven waarlangs de bestaande machtsverhoudingen in onze samenleving kunnen worden doorbroken, een grotere gelijkheid tussen mensen en volkeren kan worden bevorderd en een gelijke zeggenschap van alle burgers over hun eigen toekomst binnen bereik kan worden gebracht. Het is aan de burgers zelf om uit te maken hoe zij van de nieuwe mogelijkheden gebruik willen maken om hun eigen samenleving in te richten.

Maar het feit op zich dat de mensen zelf- en niet een kleine machtselite- de koers voor een toekomstig beleid kunnen uitzetten, betekent al een nieuwe wijze van samenleven. Deze zal niet langer beheerst worden door allerlei dwangbegrippen van het traditionele "vooruitgangs"- denken: de opgezweepte maatschappelijke wedijver, de jacht op kwantitatieve prestaties een allesbeheersende materiële arbeids- en bezitsmoraal. Het zal een nieuwe wijze van samenleven zijn waarin menselijke waarden als de kwaliteit van het bestaan, kreatief leven, "beter" is meer dan "meer", centraal staan. De samenleving - nationaal en internationaal - vermenselijken, dat is de inzet van KEERPUNT 1972.

Hoofdstuk I-WONEN

1. Het bouwprogramma

In punt 1. tweede zin wordt vervangen door:
"Volgens dit programma stijgt het aantal nieuwe en ingrijpend verbeterde woningen dat in gebruik genomen wordt, tot tenminste 170.000 in 1976. Daarnaast zullen met kracht het achterstallig onderhoud en de kwaliteitsverbeteringen van nog bruikbare woningen ter hand worden genomen."

In punt 2. na "Huur- of koopwoningen" invoegen:
"Het percentage van het nieuwbouwprogramma dat door gemeenten of woningbouwcorporaties wordt gebouwd wordt opgevoerd."

In punt 3. laatste zin vervangen door:
"Voordat de uitkomsten van het woningbehoefte-onderzoek bekend zijn worden jaarlijks tenminste 30.000 bejaardenwoningen en andere kleine woningen voor personen met bijzondere woonbehoeften gebouwd. Ten aanzien van hen mag er bij de bouw en de toewijzing van woningen geen diskriminatie zijn. Hun woningen worden zoveel mogelijk opgenomen in de overige bebouwing. In plannen voor nieuwbouw en stadsvernieuwing komen de noodzakelijke wijkvoorzieningen (scholen, wijkgebouwen, gezondheidscentra, e.d.) gelijktijdig tot stand."

2. Vernieuwing van de steden

In punt 1. voorvoegen: "Gezien de bijzondere problemen in de oude stadswijken wordt grote aandacht gegeven aan de vernieuwing van de steden."

In punt 2. na 5e gedachtenstreepje:
"uitkering aan de huurders van een zodanig deel van de totale schadeloosstelling die de overheid bij aankoop of onteigening betaalt, als overeenkomst met wat de huurder voor eigen rekening heeft aangebracht.

In punt 3. laatste zin:
i.p.v. "bestaande" moet er staan "bestaande en toekomstige"

3. Huren en subsidies

De huur van woningen

In punt 1: in de zesde zin wordt "kosten voor het bouwrijp maken" vervangen door: "kosten voor de verwerving en het bouwrijp maken".

4. Woningtoewijzing en doorstroming

In punt 1. vierde zin vervangen door:
"Daarbij vindt een verruiming van de vorderingsmogelijkheden plaats, b.v. ten aanzien van woningen die aan de bestaande huursektor worden onttrokken en als "tweede woning" worden gebruikt."

5. Financiering

In punt 1. tweede gedachtenstreepje "het in ruimere mate verlenen" vervangen door: "het verlenen"

In punt 2. in de zin "Er wordt etc." vervalt na "doordat": "het rijk die verstrekt en/of doordat".

In punt 3. in de zin "De gemeenten etc.": "bouwrijp maken" vervangen door "het bouwrijp maken en verwerven."

In punt 4. vervalt de laatste zin

6. Het bouwbedrijf

In punt 1. wordt in de eerste zin "ontwikkelingsmaatschappijen" vervangen door "bouwondernemingen, zoals zgn. ontwikkelingsmaatschappijen"

In punt 2. Tweede zin: "ondernemingen" i.p.v. "maatschappijen"

7. Zeggenschap en bescherming

In punt 1: in de laatste zin wordt na "woningen" toegevoegd: "met reële bevoegdheden".

In punt 2. toevoegen:
-bestrijding, op zeer korte termijn, van de misstanden bij huurkoop van onroerend goed.

Hoofdstuk II-WELVAARTSVERDELING IN NEDERLAND

Punt 1. aanvullen met:
"Het minimumloon wordt ingevoerd op 21 jarige leeftijd."

Punt 2. komt te luiden als volgt:
"Er komt een gelijke beloning (lonen, pensioenkosten, ed.) voor mannen en vrouwen voor gelijkwaardige arbeid. In de komende vier jaar wordt een begin gemaakt met een gefraseerde afschaffing van jeugdlonen. De arbeidsituatie van de werkende jeugd wordt verbeterd door:
a) verbod op overwerk
b) verbod van tariefwerk
c) uitbreiding jeugdvakantie tot 5 weken
d) maximaal 8-urige arbeidsdag
e) aktieve sociale en medische begeleiding vanaf de introduktie in het bedrijf."

In punt 4. na vermogensaanwasdeling tussenvoegen:"(uit de overwinst conform het SER-advies)"

Punt 8. vervangen door: "Er komt een volksverzekering tegen arbeidsongeschiktheid, die geldt voor werknemers, zelfstandigen en de van jongsafaan gehandicapten. Voorzover de uitkeringsnormen in de huidige WAO voor de werknemers hogere uitkeringen geven, blijft het bestaande systeem gehandhaafd."

Punt 10. vervangen door: "Voor de organisatie van de gezondheidszorg en de kwaliteit daarvan is de overheid mede verantwoordelijk. Dit vergt een nationaal stelsel van gezondheidszorg om integratie van de taakuitoefening van alle gezondheidswerkers te verzekeren. De struktuur van de centra van medische dienstverlening zal worden onderworpen aan stringente overheidscontrole, die gestalte krijgt in de Wet Gezondheidsvoorzieningen die hiertoe uitbreiding behoeft. De koördinatie m.b.t. de voorzieningen in deze wet vastgelegd, dient met een duidelijke bepaling te worden geformuleerd en geregeld.
De overheid dient een norm van doelmatig beheer en planning aan te geven en als criterium te hanteren in het kader van een erkenningenbeleid.
In het kader van het bovenstaande dienen de volgende maatregelen te worden getroffen:

a. Uitbreiding van de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten tot een algemene volksverzekering voor gezondheidszorg en welzijnszorg met premies naar draagkracht.
b. totstandkoming van een doelmatig geheel van voorzieningen (waaronder gezondheidscentra en groepspraktijken) onder verantwoordelijkheid van en gefinancierd door het rijk
c. het onderscheid tussen zgn. partikuliere en ziekenfondspatienten wordt afgeschaft.
d. verlening van vrije keuze van verzekeringsinstelling, onder strenge voorwaarden van doelmatig beheer en bestuurstruktuur.
e. beheersing van de top-inkomens die verdiend worden in de gezondheidszorg.
f. voor artsen wordt een vestigingsbeleid vastgesteld, zonder dat dit dient te leiden tot dwangmaatregelen
g. strenger toezicht op farmaceutische produkten zowel wat betreft de kwaliteit als de prijs.

h. de overheid dient ervoor zorg te dragen, dat de konsument in ruime mate inspraak heeft in alle sektoren en instellingen van de gezondheidszorg, die bij de uitvoeringsorganisatie betrokken zijn."

Als punt 11. toevoegen:
"De sociale verzekeringen worden vereenvoudigd door betere koördinatie en door invoeging van de premies der volksverzekeringen in de belasting-
Er wordt een landelijk onderzoek ingesteld naar misbruik en oneigenlijk gebruik van de sociale verzekering."

Hoofdstuk III-WELVAARTSVERDELING IN DE WERELD

Punt 2 vervangen door:
"De uitgaven voor ontwikkelingssamenwerking stijgen in vier jaar (1973 t/m 1976) tot 1½% van het nationale inkomen (netto nationaal inkomen tegen faktorkosten). Daarvan bestaat tenminste 1% uit direkte overheids-ontwikkelingshulp aan ontwikkelingslanden.
Deze hulp wordt berekend na aftrek van zowel rente- als aflossingsbetalingen en zal alleen betrekking hebben op de internationaal als publieke ontwikkelingshulp aanvaarde kapitaalstroom (Opmerking: 1% van het netto nationale inkomen tegen faktorkosten is bij benadering gelijk aan de internationaal aanvaarde norm van 0,7% van het bruto nationaal produkt tegen marktprijzen)."

In punt 3: "gehele" schrappen

Punt 5: Toevoegen: "Nederland streeft naar de totstandkoming van een koppeling tussen de ontwikkelingsfinanciering en de zgn. speciale trekkingsrechten op het Internationale Monetaire Fonds".

Hoofdstuk IV-VREDE EN VEILIGHEID

In punt 2. Het geeft uitvoering aan die resoluties, waar het niet tegen heeft gestemd. Daarna: eerste zin vervangen door: "Nederland steunt voorstellen voor VN-resoluties in de geest van dit regeerakkoord."

Vervang in laatste zin: "stort een aannemelijk bedrag" door: "verhoogt de bijdragen in".

Toevoegen: "Nederland streeft naar een universeel verdrag tot de bescherming van de Rechten van de Mens, dat garanties biedt op naleving".

Punt 3. "In de ontwapeningsbesprekingen in Genève zal Nederland zich inzetten voor de totstandkoming van verdragen inzake een verbod van alle kernproeven (ook de ondergrondse) en uitbannen van chemische wapens. Nederland ratificeert het non-proliferatieverdrag."

Alternatief.

Toevoegen:
"Het eenzijdig verwijderen van kernwapens van Nederlandse bodem past in een beleid dat gericht is op het doorbreken van vicieuze cirkels om het klimaat van de ontwapeningsbesprekingen te verbeteren. In dat kader wordt er ook naar gestreefd dat de NAVO verklaart nooit als eerste kernwapens te gebruiken.

Punt 4. Nieuwe tekst:
"Nederland gebruikt het lidmaatschap van de NAVO om een aktief ontspanningsbeleid te bevorderen, gericht op de totstandkoming van een door de Sovjet-Unie en de Verenigde Staten gegarandeerd Europees veiligheidssysteem, dat alle deelnemende landen onafhankelijkheid verzekert en waarin door middel van de oprichting van een Permanent Orgaan van Overleg procedures en instellingen ingebouwd voor politiek overleg en vreedzame slechting van geschillen; hierin zullen uiteindelijk NAVO en Warschaupakt opgaan.

Hierop volgen een drietal alternatieve teksten:

I . "Wanneer mocht blijken dat op deze wijze vrede en veiligheid niet kunnen worden gediend wordt een voortzetting van het lidmaatschap afgewogen tegen dan mogelijke alternatieven. Nederland blijft dus lid van de NAVO zolang een beter alternatief voor vrede en veiligheid ontbreekt."

II . Als alternatief I, minus de zin die begint met: "Dus blijft.....

III. "Wanneer mocht blijken dat op deze wijze vrede en veiligheid niet kunnen worden gediend wordt het lidmaatschap opgezegd en zoekt Nederland, bij voorkeur met geestverwante landen, naar betere alternatieven."

In punt 5. a) tweede zin: wordt ".... tegelijkertijd" vervangen door ".... zowel (op konventioneel) als .....".
In punt 5. b) vijfde zin: "Tegen deze achtergrond...." wordt: "Mede tengen deze achtergrond....."

In punt 7: vervang "politiek-militaire" door: "militair-politieke".

In punt 8: tweede en derde zin worden vervangen door: "Nederland zal sterke politieke en ekonomische druk uitoefenen om demokratische verhouding in Griekenland, Portugal en Turkije te bevorderen. Ten aanzien van Griekenland en Portugal zal Nederland als één van de middelen daartoe tezamen met andere landen de verwijdering van deze landen uit de NAVO-raad aan de orde stellen."

Laatste zin wijzigen in: "Nederland keert zich tegen alle wapenleveranties van NAVO-landen aan mede NAVO-landen die de mensenrechten schenden, zoals Portugal in Zuidelijk Afrika."

In punt 10: in laatste zin "... al dan niet" schrappen.

In punt 11: toevoegen vóór eerste zin: "Nederland streeft krachtig naar een uitbreiding en uitbouw van de Europese samenwerking doch niet als een doel in zichzelf."

In punt 12: tweede zin wordt gewijzigd in: "Een beroep moet worden gedaan op de VS om hun strijdkrachten op zo kort mogelijke termijn uit Indo-China terug te trekken. Aan alle partijen wordt verzocht de vijandelijkheden te staken."

Punt 13. vervangen door: "Bevrijdingsbewegingen in koloniale gebieden krijgen steun, met name voor humanitaire en onderwijskundige projekten."

Punt 15. vervangen door: "Een voortgaande afremming van de defensie-uitgaven moet worden gerealiseerd door het proces van politieke ontspanning vergezeld te laten gaan en te beïnvloeden door een verminderde militaire inspanning. Daarbij is omvorming van de krijgsmacht noodzakelijk. In dit kader heeft kwaliteit voorrang boven omvang.

In de periode 1973-1976 wordt in ieder geval gestreefd naar een verlaging van de defensie-uitgaven met in totaal 1500 miljoen gulden tegen lopende prijzen door
-vergroting van de doelmatigheid van de hoofdtaken en afstoting van niet-wezenlijke taken;
-opheffing van de organisatorische driedeling van land-, zee- en luchtmacht;
-geen uitvoering te geven aan investeringsprojekten zoals het plan Ter Apel;
-opheffing van de nukleaire taak van de luchtmacht en het niet vervangen van de Honest John.

In de periode 1973-1976 moet tevens de basis worden gelegd voor een verdere verlaging van de defensie-uitgaven....."

Alternatief I: "op middellange termijn"

Alternatief II: "tot 3% van het nationaal inkomen"

"door een betere samenwerking en taakverdeling tussen westeuropese NAVO-landen en een verdergaande sanering van de krijgsmacht tot stand te

 Nederland ontwikkelt zelf voorstellen in het kader van afsluiting van overeenkomsten tussen NAVO-landen en Warschaupaktlanden over een wederzijdse evenwichtige vermindering van de militaire inspanning."

Punt 16. vervangen door:
"Naast de materiële en organisatorische aspekten wordt vooral aandacht besteed aan de menselijke aspekten, zoals de demokratisering, de motivatie voor het personeel, zinvol werk en vrijheid van meningsuiting. Het tuchtrecht wordt vervangen door een stelsel van maatregelen zoals men die in de burgermaatschappij kent."

Aan punt 18: toevoegen:
"De behandelingsprocedure van bezwaarschriften wordt vereenvoudigd en bekort."

Hoofdstuk V-DEMOKRATISERING

a. Het politieke bestel.

In punt 1: Vervang "regering" door: "kabinet".
Vervang "de verkiezingen" door: "verkiezingen".

In punt 6. achter stadsdeelraden toevoegen: "met eigen budget".

Toevoegen:

6a. "Vooruitlopend op een grondwetswijziging waarbij het mogelijk wordt gemaakt dat burgemeesters en provinciale kommissarissen door de burgers worden gekozen, krijgen provinciale staten en gemeenteraden in ieder geval een in de wet vastgelegd recht van aanbeveling ten aanzien van de te benoemen persoon.
6b. Er komt een verbod op kombinatie van openbare funkties in één persoon, zoals bijvoorbeeld burgemeester en Kamerlid.
6c. Het recht tot het in gedeeltelijke dagtaak uitoefenen van openbare funkties wordt voor alle werknemers wettelijk geregeld.
6d. De algemene meerderjarigheid wordt verlaagd tot 18 jaar.

Toevoegen nieuw punt:

"Er komt een algemene wet op de databanken, met name de persoonsadministratie vóór de centrale persoonsadministratie wordt ingevoerd. Iedere burger krijgt het grondrecht alle gegevens die de overheid over hem heeft te kennen en zo nodig te korrigeren. Uitzonderingen hierop moeten bij de wet worden geregeld.

b. Het bedrijfsleven.

In punt 7. toevoegen achter "(zie onder 3)": "Ook op Europees nivo zal op een dergelijke regeling worden aangedrongen."
Slotzin toevoegen: "Aan het proces van omzettingen van N.V.'s in B.V.'s kan zo een halt worden toegeroepen."

In punt 8: na "van hun funktie" toevoegen: "Werknemers of hun vertegenwoordigers worden steeds tijdig geïnformeerd over ontwikkelingen in hun bedrijf."
Slotzin toevoegen: "Ook op werknivo dienen werknemers inspraak te krijgen op voor hen ingrijpende beslissingen."

Punt 12. vervangen door: "Er komt meer ruimte voor het bedrijfswerk. Iedere werknemer, ook bij de overheid, kan zonder gevaar voor represaillers zijn mening geven met betrekking tot bedrijfszaken. Vakbondskaderleden krijgen dezelfde bescherming tegen ontslag, degradatie of overplaatsing als ondernemingsraadsleden thans hebben."

Toevoegen:
12a. "De overheid krijgt de wettelijke bevoegdheid besluiten tot sluiting van bedrijven aan nader te stellen voorwaarden te binden."

Nagekomen bij a: 5

In oorspronkelijke tekst blijft eerste zin

In tweede zin wijzigen als volgt

"nemen taken van de provincies over"

c. Onderwijsbeleid

Punt 15 vervangen door:
Onderwijs en opvoeding zijn van beslissend belang voor de toekomst van onze samenleving en de plaats van de mensen erin. Een vooruitstrevend onderwijsbeleid is er daarom op gericht dat het onderwijs naast het ontwikkelen van kennis, vaardigheden en creativiteit leidt tot solidariteit en het vermogen democratisch besef tot gelding te brengen.
Financiële, maatschappelijke omstandigheden mogen geen hinderpaalpzijn om aan onderwijs deel te nemen.
Voor alle deelnemers worden gelijke ontwikkelingskansen geschapen, afgestemd op hun persoonlijke vermogens.
Uitgangspunt van het te voeren beleid is, dat onderwijs en vorming gemeenschapsvoorzieningen zijn, die in principe ten laste van de algemene middelen komen.
Er komt op grond van het bovenstaande een nationaal ontwikkelingsplan voor het onderwijs. Dit samenhangend geheel is gericht op een voortdurende inhoudelijke organisatorische en structurele vernieuwing (met name vanuit de scholen) en op doelmatigheid in onderwijskundige en financiële zin. Onderdeel van het plan zal een financierings- en een prioriteitenschema zijn, dat in overleg met betrokkenen zal worden opgesteld en periodiek wordt bijgesteld".
De kwaliteit van het onderwijs wordt verbeterd door toepassing van de resultaten van mede door de overheid bevorderde experimenten op het gebied van onderwijsvernieuwing (b.v. doorbreking van het jaarklassensysteem en een brede middenschool).
In verband daarmee wordt de opzet van een landelijk netwerk van voorzieningen voor begeleiding, ontwikkeling, planning en onderzoek van het onderwijs, in nauwe wisselwerking met goed opgezette initiatieven in de scholen en de opleiding ter hand genomen.
Ter ondersteuning van het te voeren beleid wordt een bureau voor de planning en ontwikkeling van het gehele onderwijs opgericht.

Punt 14 vervangen door:
"Voor de vernieuwing en democratisering van het onderwijs komen er maatregelen, die:

a. vooruitlopend op de samenvoeging van kleuter- en basisonderwijs, experimenten in die richting bevorderen;
b. een ruimere toewijzing waarborgen van onderwijzend personeel en andere noodzakelijke voorzieningen in wijken of gebieden die in sociaal-cultureel opzicht achtergesteld zijn;
c. leiden tot het verder verminderen van het aantal leerlingen per groep of per klas bij het kleuter- en basisonderwijs; met voorrang voor sociaal-cultureel achtergestelde gebieden en voor onderwijsvernieuwingssituaties;
d. de opleiding en de verplichte her- en bijscholing van alle onderwijsgevenden op elkaar afstemmen, mede gericht op genoemde vernieuwingen;
e. in afwachting van volledig kosteloos onderwijs zal voorrang worden gegeven aan het afschaffen van het kleutergeld en aan de geleidelijke afschaffing van het schoolgeld voor het voortgezet onderwijs".

Punt 15 vervangen door:
"Uitbreiding van de gedeeltelijke onderwijsplicht tot tenminste twee dagen per week voor 15- en 16-jarigen en één dag voor 17-jarigen in 1975.

De voorzieningen voor onderwijs en vorming voor werkende jongeren worden zodanig opgezet en ontwikkeld, dat zij kunnen bijdragen tot de vernieuwing van het onderwijs in zijn geheel en kunnen opgaan in een nieuw onderwijsstelsel. Om de opvang mogelijk te maken, worden met spoed personele-, ruimtelijke en overige voorzieningen uitgebreid. De deelneming van meisjes aan onderwijs en vorming zal worden gestimuleerd. De arbeids- en de leerovereenkomst worden ontkoppeld."

Punt 16. vervangen door:
"Het wetenschappelijk- en hoger beroepsonderwijs worden geherstructureerd. Op experimentele basis wordt een begin gemaakt met de opheffing van de onderwijskundige en bestuurlijke scheiding van deze vormen van onderwijs.
De herstructurering wordt gebaseerd op herprogrammering van de studie. Daarbij worden experimenten zowel met betrekking tot vorm en inhoud, als met betrekking tot de bestuursstructuur mogelijk gemaakt en bevorderd."

Punt 17. vervangen door:
"Er wordt zo spoedig mogelijk een planningssysteem ingevoerd, waarbij de onderwijsinstellingen een maximale inbreng wordt gegarandeerd en de doorzichtigheid en de parlementaire controle op de besluitvorming worden veiliggesteld. Regulering van de studentenaantallen is alleen dan aanvaardbaar, wanneer deze berust op betrouwbare cijfermatige ramingen en goede voorlichting.

Een capaciteitsuitbreiding zal daarop worden afgestemd, terwijl daarnaast de aanwezige capaciteit beter zal worden gebruikt."

Punt 18. vervangen door:
"Op grond van de herprogrammering in overleg met de betrokkenen komt verkorting van de cursusduur tot stand, die niet uniform behoeft te zijn."

Punt 19. vervangen door:
"Onderwijs en onderzoek moeten waar mogelijk samengaan. Er vindt geen drastische verschuiving van onderzoek naar buiten-universitaire instituten plaats."

Punt 20. vervangen door:
"De collegegeldverhoging wordt ongedaan gemaakt. Er komt een nieuw studiefinancieringssysteem, waarbij de studenten financieel onafhankelijk van hun ouders worden en dat voorshands uitgaat van een gedeeltelijke terugbetaling van de studiekosten."

Punt 21. vervangen door:
"De overheid bevordert het medebestuur van onderwijsinstellingen door medewerkers, leerlingen en ouders, respektievelijk medewerkers en studenten, onder meer door het weg nemen van wettelijke belemmeringen."

Aan punt 22. tweede zin toevoegen:
"Er vindt, onder meer als onderdeel van C.A.O.'s, een geleidelijke uitvoering van edukatieve verlofperioden plaats."

d. Kultuur- en welzijnsbeleid

Punt 23. vervang tekst na "Er komt..." door:
"Een wettelijk financieringssysteem gaat het huidige subsidiestelsel vervangen. In dit verband vindt een veiligstelling plaats van de financiering van aktiviteiten in het kader van permanente vorming, jeugd- en jongerenwerk, kunstbeleid, rekreatie, sociale dienstverlening, samenlevingsopbouw, bejaardenzorg en beleid ten aanzien van gehandikapten.
De ontwikkeling van een gedecentraliseerd welzijnsbeleid en de bevordering van een doelmatig funktioneren van maatschappelijke en kulturele voorzieningen wordt opgedragen aan gemeenten en/of gewesten. Deze hebben

tot taak de voorbereiding van het welzijnsbeleid, een systematische inschakeling van de bevolking bij de beleidsvoorbereiding, realisering van wettelijke vastgestelde basisvoorzieningen en een deskundige ondersteuning van de programmering. De voorgestelde organisatie beoogt verder een herstrukturering van de uitvoeringsorganen, waardoor een doelmatige werkwijze en een integratie van beleidsinstrumenten in het welzijnswerk wordt bereikt, gericht op mensen in hun direkte sociale omgeving. Binnen het kader van landelijke uitgangspunten en prioriteiten beschikken de gemeenten over een budget voor de financiering van welzijnsaktiviteiten."

Aan punt 24. toevoegen:
"alsmede verruiming van de mogelijkheid tot het inrichten van kampeerterreinen."

Punt 25. vervangen door: "
"Met inspraak van de bevolking worden in woonwijken en buurten centra ontwikkeld voor voorlichting, advies, juridische, sociale en medische dienstverlening aan de burgers in het algemeen en jeugdigen, bejaarden, gehandikapten en ouders van jonge kinderen in het bijzonder. In deze centra, tevens ontmoetingsruimte voor de bevolking, is eveneens plaats voor kreatieve vrijetijdsbesteding en ontwikkelingsaktiviteiten.

Op stedelijk en/of gewestelijk nivo kunnen deze centra beschikken over een instrument voor begeleiding en advisering.
Nagegaan moet worden hoe in het bijzonder door samenwerking met het onderwijs een gemeenschappelijk beleid kan worden gevoerd met betrekking tot o.m. de akkomodatie."

Toevoegen 25a:
"Het jeugdbeleid (o.a. buurt- en klubhuizen) moet gericht zijn op het bevorderen van de maatschappelijke zelfstandigheid van de jongeren. De instelling van een landelijk informatie- en dokumentatiecentrum wordt bevorderd. De kinderbescherming wordt geïntegreerd in het welzijnsbeleid en in dat kader geherstruktureerd.

Aan punt 26. toevoegen:
"en musische vorming."

Punt 27. vervangen door:
"Als onderdeel van een kunstbeleid tot regeling van de maatschappelijke positie van de kunstenaars worden bij de vormgeving en aankleding van woonwijken en gebouwen beeldende kunstenaars naast bewoners aanzienlijk meer ingeschakeld dan thans het geval is."

Punt 28. vervangen door:
"De vernieuwing en verbetering van inhoud en organisatie van het kunstonderwijs. Vernieuwingen en experimenten worden in dezelfde mate bevorderd als de meer gevestigde kunstnormen."

Punt 29. vervangen door:
"De overheid waarborgt een beleid voor de massamedia dat een gevarieerde meningsuiting via alle publiciteitsmedia mogelijk blijft. De omroepwet wordt herzien. De taak en funktie van de N.O.S. worden opnieuw bekeken. Er wordt gezocht naar betere kriteria ter verdeling van de zendtijd. De drempel voor het verlenen van zendtijd aan nieuwe omroepen wordt verhoogd. Er komen regionale en/of plaatselijke radio- en T.V.-omroepen, te verzorgen door onafhankelijke, niet-kommerciële organen.
Op technisch, administratief, sociaal en juridisch gebied vindt koördinatie plaats met de landelijke omroeporganisaties.
Radio en T.V. staan mede ten dienste van vormen van open onderwijs.
Vorm en inhoud van de reklame worden aan nadere regels onderworpen om misleiding uit te bannen."

34 Aan punt 30. toevoegen:
"Daarbij genieten voorzieningen ten behoeve van de zgn. breedtesportbeoefening voorrang boven topsportakkomodaties.
Aktieve stimulering van de maatschappelijke begeleiding van de topsport."

Punt 31. vervangen door:
"Het bejaardenbeleid is er op gericht bejaarden zolang mogelijk zelfstandig in hun eigen omgeving te laten wonen. Daartoe wordt de dienstverlening uitgebreid. De kapaciteit van goede verzorgings- en verpleegtehuizen wordt zodanig uitgebreid, tot iedere bejaarde die een dergelijke verzorging nodig heeft, geplaatst kan worden. Het opnamebeleid wordt centraal, onder toezicht van de overheid, gevoerd. Voor oudere werknemers en gepensioneerden worden speciale voorzieningen getroffen, zodat zij de gelegenheid hebben bij de maatschappelijke ontwikkeling betrokken te blijven en hun sociale betrekkingen in stand kunnen houden, ter voorkoming van isolement en eenzaamheid."

Punt 39. vervangen door:
"Het recht - waaronder ook de beroeps-en procedeermogelijkheden - moet voor ieder doorzichtig zijn.
De rechtshulp aan de burgers wordt verbeterd door de oprichting van juridisch-maatschappelijke dienstencentra en door wegneming van de financiële barrieres. De centra zijn verplicht de bij hen ingediende beroepsschriften en verzoeken door te sturen naar de juiste instanties, ook als het om privaatrechtelijke kwesties gaat. De overheid en semioverheidsinstanties geven bij alle beslissingen die zij aan individuele burgers toesturen aan of, en zo ja hoe, daartegen in beroep kan worden gegaan."

Aan punt 41 toevoegen:
"Het woonwagenbeleid zal gericht worden op kleinere kampen."

Hoofdstuk VI-LEEFBAARHEID

Voorvoegen:
"Ons leefmilieu wordt bedreigd. Het besef daarvan is in het afgelopen jaar verder gegroeid. Om Nederland leefbaar te houden en de onrustbarend toegenomen vervuiling en belasting van het milieu terug te dringen is een samenhangend beleid nodig op het gebied van:
ruimtelijke ordering, verkeer en vervoer, woningbouw en bedrijfsvestiging, bevolkingspolitiek, energieverbruik en milieuhygiëne".

a. Milieubeleid

In punt 1. schrappen "van het milieu".

In punt 2. schrappen "blijvend", "overheids" en laatste zin.

Punten 3, 4 en 5. vervangen door:
3. "Normen worden gesteld (met de daarbij behorende kontrole) die moeten voorkomen, dat "betalen" gezien wordt als een vrijbrief voor "vervuilen".
4a. Er worden heffingen ingesteld, die vervuilende werkwijzen in ekonomische zin onaantrekkelijk maken. ("de vervuiler betaalt een remmingsheffing"). Deze heffingen stimuleren de inspanning om vervuiling, die weliswaar binnen de norm valt, verder terug te dringen.
4b. De kosten van overheidsinvesteringen en -exploitatie van milieuherstel en milieubescherming worden (o.a.) via verontreinigingsheffingen verhaald op de veroorzakers van milieuvervuiling ("de vervuiler betaald een bestemmingsheffing").
5. De methoden der heffingen en van een stelsel van verboden en vergunningen vullen elkaar aan.

Milieubeheer en wetgeving

Punt 7 vervangen door:
7. "aan bepaalde bedrijven kan de plicht opgelegd worden een materialen- en energieboekhouding bij te houden, die aan de overheid ter inzage moet worden verstrekt".

Punt 8 vervangen door:
8. "De waterzuivering dreigt te stagneren door tekortkomingen in de bestuurlijke organisatie. Hierin moet door wetswijziging worden voorzien."

Punt 9. Schrappen.
Punt 10. Vervangen door: "Er komen: een wet tegen de bodemverontreiniging en ter bescherming van het grondwater;
een wet tegen de geluidshinder;
een wet afvalmaterialen, waarin stappen worden gezet ter invoering van de kringloopproduktie.
Zo nodig worden lange voorbereidingstermijnen overbrugd door korte termijnwetten."

Punt 11. Schrappen.
Punt 13. Schrappen (zie punt 43).

Milieu: beleidsmaatregelen.

Punt 14. vervangen door: "De Waddenzee en de Waddeneilanden worden tot een beschermd Europees natuurgebied verklaard. Verdere aantasting wordt voorkomen."
Punt 15. vervangen door: "De inpolderingswerkzaamheden van de Markerwaard worden opgeschort, tot een nadere besluitvorming omtrent de bestemming van dit gebied heeft plaats gehad."
Punt 16. Schrappen.
Punt 17. vervangen door: "Er komt een heffing op fosfaathoudende middelen, om het gebruik af te remmen en de ontwikkeling van fosfaatloze wasmiddelen te bevorderen. Binnen enkele jaren wordt het gebruik geheel verboden."
Punten 18. en 19.
vervangen door : "Er komt een landelijk vuilplan voor de verwerking van vaste en vloeibare afvallen. Gestreefd wordt naar hergebruik, indien dat niet mogelijk is, moeten verbranden, storten, produktiewijziging of stopzetting van de produktie tegen elkaar afgewogen worden."
Punt 21. vervang "derde trap" door: "zgn. fosfaat verwijderingstrap".

Luchtvervuiling

Punt 22. vervangen door: "Een heffing op sterk zwavelhoudende brandstof wordt versneld ingevoerd."
Punt 23. schrappen. (zie punt 35).

Bodemverontreiniging

In punt 25. toevoegen : "Lozingen diep in de bodem worden verboden".

Geluidshinder

Punt 26. vervangen door: "Strengere kontrole op geluidshinder door voertuigen."
Punt 27. vervangen door: "Er komt een verbod op supersoon vliegen boven Nederland".

Politiek

In punt 29. schrappen : "overbodig".
In punt 30. vervalt de tweede zin
Punt 31: Na "bouw" vervangen door "betere thermische isolatie worden toegepast."

Milieu en het buitenlands beleid.

In punt 33: vervang "een essentieel onderdeel van het beleid" door "essentieel".
In punt 34: Na "Maas" invoegen: "Schelde".
Punt 35: Tweede zin wordt: "Ook wordt in dit verband gestreefd naar snelle totstandkoming van gemeenschappelijke normen o.a. ten aanzien van de vermindering van lood en andere giftige stoffen in uitlaatgassen."

Toevoegen:
36a. "Er moet een wettelijke regeling komen t.a.v. nationale landschapsparken waarbinnen de landbouwmethoden aan beperkingen worden gebonden die schade aan het milieu uitsluiten."
36b. "De mogelijkheid moet worden geschapen om experimentele leefgemeenschappen te stichten waarin wordt gezocht naar de leefwijze en technologie voor een stabiele en in het milieugeïntegreerde samenleving."

b. Ruimtelijke ordening.

Punt 37. Vervangen door:
"Doelstellingen.
a. een betere regionale spreiding van bevolking, werkgelegenheid en welzijnsvoorzieningen;
b. bundeling van de stedelijke bebouwing; handhaving van open ruimten;
c. een grotere menging van wonen en werken, behalve ten aanzien van bedrijven die overlast veroorzaken;
d. versterking van de woonfunktie van de binnensteden;
e. veiligstellen van natuurgebieden, o.a. Veluwe, Mergelland, IJsselmeer."

Punt 38. Schrappen 3e zin ("De Rijksoverheid.....wijzigen")

Punt 39. Vervang "in het bijzonder" door: "allereerst")
Slotzin toevoegen: "Er wordt gestreefd naar een landelijk uniform beleid voor de uitgifte van grond voor woningbouw en industrievestiging."

Punt 40. Vervangen door: "Er wordt een nationaal beleid voor stads- en dorpsuitbreidingen ontworpen, teneinde alle ongewenste stedelijke uitbreidingen (bijv. in het groene hart van de randstad) een halt toe te roepen. Daarbij zullen ook voorzieningen worden getroffen voor de "overloop" uit de grote stedelijke gebieden."

Punt 41. Vervang: "wordt met kracht" door: "wordt in overleg met de daarbij betrokken met kracht....."

Punt 42. Slotzin toevoegen: "Internationaal overleg gericht op verhoging van de bezettingsgraad van de vliegtuigen dient met kracht te worden nagestreefd."

Punt 43. Vierde gedachtenstreepje vervangen door:
"- als eerste stap wordt een Algemeen Verkeersfonds opgezet ter financiering van de investeringen voor de wegenaanleg en hetopenbaar vervoer en ter bestrijding van de exploitatiekosten van het openbaar vervoer. Een prioriteitsverschuiving van wegenaanleg naar investeringen in het openbaar vervoer wordt aangebracht."

Als negende punt toevoegen:

"-er wordt een stad aangewezen waar met hulp van Rijksoverheid vergaande experimenten worden uitgevoerd op het gebied van beperking van het partikulier- en stimulering van het openbaar vervoer."

Toevoegen:
Punt 43a. "Bevordering van het gebruik van de fiets als middel van vervoer wordt nagestreefd; daarmee wordt ook bij de aanleg van wegen, tunnels e.d. rekening gehouden."

c. Bevolkingspolitiek.

Punt 44. Laatste zin wordt: "Daarnaast worden andere politieke doelstellingen en instrumenten mede beoordeeld op hun mogelijke effecten op de bevolkingsgroei, zoals immigratie (zie V, 35 en 36), bepaalde dicriminatoire maatregelen jegens ongehuwden en kinderloze echtparen (bijv. op het gebied van de woningbouw, woningtoewijzing, belastingwetgeving, suksessierecht en pensioenregelingen)."

Punt 45. Vervang "het kleine gezin" door: "kleine kindertallen;"

Punt 46. Schrap tekst achter laatste gedachte streepje.

LANDBOUW EN MIDDENSTAND

Punt 47. Vervangen door: "Door de toegepaste schaalvergroting verkeren duizenden ondernemers in moeilijkheden. Daarom is een beleid noodzakelijk waardoor de betrokkenen, ook op langere termijn gezien, uitzicht hebben op bestaanszekerheid, zowel economisch als sociaal,"

Punt 49. Vervalt.

Punt 50. Slotzin toevoegen: "Voor zelfstandigen komen er voorzieningen die het mogelijkmaken dat pensioenreserveringen gebruikt kunnen worden voor investeringen."

Punt 52. Toevoegen: "Van fabrikanten en handelaars wordt een open prijsstelling verlangd waardoor al te grote kortingsverschillen worden tegengegaan."

VII - WETENSCHAP EN TECHNIEK.

Punt 1. In de regel na "toetsende" invoegen: "en sturende".

Punt 3. Toevoegen: Er wordt een raad ingesteld die regering en parlement adviseerd omtrent de sociale en psychologische konsekwenties, op een termijn van vier à vijf jaar, van de technologische en ekonomische ontwikkelingen in de samenleving."

Punt 4. Toevoegen: "Binnen een Europees verband dient openheid van research-res resultaten te worden nagestreefd. Naast de afstemming van plannen met landen met een gelijkwaardig wetenschappelijk potentieel, dient de de samenwerking met landen met een gebrekkig wetenschappelijk potentieel te worden bevorderd."

VIII - FINANCIEEL EKONOMISCH BELEID.

Punt 2. Toevoegen: " met dien verstande dat met een meer dan evenredige groei van de overheidsbestedingen wordt gewaarbogd."

Punt 4. Vervang: "Matiging" door: "De noodzakelijke matiging". Invoegen bij 2e gedachte streepje, achter "hoger inkomens": "(boven ± f 30.000,--)". Schrap in tekst achter derde gedachtenstreepje: "onverhoopte".

Punt 5. Schrappen "boven een bepaalde grens".

Punt 8. Toevoegen achter "bewerking": "Organisatieburo's worden ingeschakeld bij de doorlichting van een overheids lichaam. De rapporten van aanbeveling van bovengenoemde organisaties worden aan het parlement aangeboden en zijn openbaar."

Punt 12. Toevoegen: "o.a. representatie en reiskostenpost. Studie is nodig ten aanzien van het fiscaal beleid met betrekking tot de rente-inkomsten en rente-uitgaven".

 Punt 14. Toevoegen achter "taken": "beter".

KIEZEN UIT KWADEN.

Voorstellen van het HB over de congresprocedure en de interne besluitvorming.

D'66 moet zich over twee zaken uitspreken: Het regeerakkoord en de partijpolitieke opstelling (resolutie).
In de hieronder staande tekst worden twee begrippen gehanteerd die ter voorkoming van misverstanden alsvolgt moeten worden verklaard:

Samen congresseren: In /e/en ruimte congresseren.
Optelbare besluitvorming: Het congres besluit volgens een systeem te stemmen waarin de onderlinge verhouding van de partijen tot uiting komt, zodat de besluiten van de afzonderlijke partijen tot één gezamenlijke beslissing herleid kan worden.

Zoals uit diverse mededelingen van de afgelopen weken is gebleken, hebben de partijbesturen van de progressieve partijen uitvoerig overleg gepleegd over de procedure welke door de drie partijen dient te worden gevolgd, opdat de zeggenschap van de congressen over de inhoud van het regeerakkoord en de voorwaarden waaraan eventuele onderhandelingen met derden hebben te voldoen, zo groot mogelijk is, m.a.w. dat vermeden wordt dat de congressen voor "slikken of stikken" situaties worden geplaatst.
Hoewel er een grote mate van overeenstemming bleek te bestaan, was het, gezien het feit dat de drie partijen gescheiden organisaties zijn met eigen reglementen, niet mogelijk om tot een bindende afspraak te komen: uitsluitend de congressen van de partijen kunnen hierover een beslissing nemen.
Om op dit punt tot een besluitvorming van de congressen te komen hebben de partijbesturen besloten enkele mogelijkheden, welke o.a. een verschillende mate van gezamenlijkheid behelzen, aan de congressen voor te leggen. Vanwege de zelfstandigheid van de drie partijen spreekt het vanzelf, dat slechts die mate van gezamenlijkheid kan worden toegepast die door ieder der partijen wordt gewenst. M.a.w. indien twee van de drie congressen een grote mate van gezamenlijkheid zouden wensen en één congres niet, geeft het laatste congres de te volgen procedure aan.
Het hoofdbestuur legt u de onderstaande alternatieven voor. De voorstellen kunnen niet geamendeerd worden. Op het congres zal een uitgebreide toelichting worden gegeven.

ALTERNATIEF 1: Geheel gescheiden congressen, geheel gescheiden besluitvorming.

1 oktober: D'66 amendeert voorlopig regeerakkoord
6 oktober, nacht: overleg der drie partijbesturen over geschilpunten van het regeerakkoord. Uit dit overleg komen twee soorten voorstellen voort:

a. Verschilpunten waarover meerderheden van drie partijbesturen overeenstemming bereiken: de drie partijbesturen stellen een gezamenlijk voorstel op.
b. Verschilpunten, waarover de drie partijbesturen geen overeenstemming bereiken: in dit geval stellen de partijbesturen twee voorstellen op.

7 oktober: D'66 hervat congres, dat op 1 oktober is geschorst. Aan de orde zijn: regeerakkoord en resolutie over samenwerking met anderen.

Regeerakkoord: voormiddag: behandeling voorstellen sub a. Indien in een congres hierover stemming gevraagd wordt, vindt deze plaats en wordt met handopsteken bepaald hoeveel procent voor en hoeveel procent tegen is. Bij deze voorstellen uitsluitend stemmotiveringen.

behandeling voorstellen sub b.Na een discussie over de wtee door de partijbesturen ingediende voorstellen vindt een stemming plaats, waarbij de percentages voor beide voorstellen worden bepaald.

namiddag: De partijbesturen geven het eigen congres een toelichting op het tot standkomen van de tekst voor de opengebleven punten.
De congressen stemmen over het al of niet aanvaarden van het gehele regeerakkoord: "Slikken of stikken".

RESOLUTIE: gezamenlijke partijbesturen stellen één voorstel op in nachtelijk beraad. Op de 7e oktober, voormiddag , toelichting door hoofdbestuur over het tot stand komen van de resolutie. Het congres heeft het recht van amendering. Stemming over voorstel en amendementen.

lunch: gezamenlijke hoofdbesturen formuleren, gehoord de mening van de congressen, één gemeenschappelijk voorstel.

namiddag: toelichting van het hoofdbestuur op het voorstel. Congres stemt.

ALTERNATIEF 2: gezamenlijk congres, optelbare besluitvorming

1 oktober: D'66 amendeert voorlopig regeerakkoord

6 oktober, nacht: overleg der drie partijbesturen over geschilpunten van het regeerakkoord. Uit dit overleg komen twee soorten voorstellen a en b voort (zie alternatief 1).

1 oktober: D'66 amendeert voorlopig regeerakkoord
6 oktober; nacht: overleg der drie partijen

1 oktober: D'66 amendeert voorlopig regeerakkoord
6 oktober, nacht: overleg der drie partijbesturen over geschilpunten van het regeerakkoord. Uit dit overleg komen twee soorten voorstellen a en b voort (zie alternatief 1).

7 oktober: gezamelijk congres met optelbare besluitvorming. Aan de orde zijn: regeerakkoord en resolutie over samenwerking met anderen. Het congres besluit volgens een systeem van gewogen stemmen (verhouding of procenten), zodat de besluitvorming van afzonderlijke partijen tot één gezamelijke beslissing herleid kan worden.
Gewichtsbepaling mogelijkheid 1: Partijen stemmen gescheiden. Per partij worden procenten van voor- en tegenstemmen bepaald. Voor de PvdA worden deze percentages met drie, voor D'66 met twee en voor PPR met één vermenigvuldigd. Het voorstel dat op deze wijze meer dan 300% behaalt is aanvaard. In dit geval is het aantal stemmende congressisten per partij van geen invloed.
gewichtsbepaling mogelijkheid 2: Congrs stemt als één geheel. Het aantal stemgerechtigde leden per parij is als volgt bepaald: PvdA 800, D'66 535, PPR 265. Het voorstel dat meer dan 50% behaalt is aanvaard.

Regeerakkoord: voormiddag: Behandeling voorstellen sub a. Indien door het congres hierom wordt gevraagd, wordt vastgesteld of het voorstel van de gezamelijke partijbesturen de instemming van een meerderheid van het congres heeft. Blijkt dit niet het geval te zijn, dan kan een alternatief voorstel worden ingediend. Er vindt dan een stemming plaats over dit voorstel en het voorstel van de partijbesturen.

Behandeling voorstellen sub b. Na een discussie vindt een stemming plaats over de door de twee door de partijbesturen ingediende voorstellen. Nadat aldus de tekst van het regeerakkoord is vastgesteld, vindt een schriftelijke stemming plaats per partij over het al of niet aanvaarden van het akkoord door ieder van de drie partijen. Mogelijkheid dus tot afhaken: "Slikken of stikken".

RESOLUTIE: gezamelijke partijbesturen stellen één voorstel op in nachtelijk beraad. Op de 7e oktober, namiddag, toelichting door hoofdbesturen over het tot stand komen van resolutie. Het congres heeft het recht van amendering. Stemming als in de ochtend.

ALTERNATIEF 3: geheel gescheiden congressen, gescheiden besluitvorming regeerakkoord, optelbare besluitvorming resolutie.

1 oktober: D'66 amendeert voorlopig regeerakkoord.
6 oktober, nacht: overleg der drie partijbesturen over geschilpunten van het regeerakkoord. Uit dit overleg komen twee soorten voorstellen a en b voort (zie alternatief 1).

7 oktober: D'66 hervat congres dat op 1 oktober is geschorst. Aan de orde zijn: regeerakkoord en resolutie over samenwerking met anderen.

Regeerakkoord: voormiddag: behandeling voorstellen sub a. Indien in een congres hierover stemming gevraagd wordt, vindt deze plaats en wordt met handopsteken bepaald hoeveel procent voor en hoeveel procent tegen is. Bij deze voorstellen uitsluitend stemmotiveringen.
stellen sub b
Behandeling voorstellen sub b. Na een discussie over de twee door de partijbesturen ingediende voorstellen vindt een stemming plaats, waarbij de percentages voor beide voorstellen worden bepaald.
Lunch: de drie partijbesturen stellen met betrekking tot de punten, waarover de congressen in meerderheid nog geen overeenstemming hebben bereikt, na onderhandelingen de tekst voor het regeerakkoord op.
Namiddag: De partijbesturen geven het eigen congres een toelichting op het tot stand komen van de tekst voor open gebleven punten. De congressen stemmen over het al of niet aanvaarden van het gehele regeerakkoord: "Slikken of stikken".

RESOLUTIE: gezamenlijke partijbesturen stellen één voorstel op in nachtelijk beraad. Op de 7e oktober, voormiddag, toelichting door het hoofdbestuur over het tot stand komen van de resolutie. Het congrs heeft recht op amendering. Meningspeiling over voorstel en amendementen.
Lunch: Gezamenlijke hoofdbesturen formuleren, gehoord de mening van de congressen, één gemeenschappelijk dan wel twee voorstellen waarin de verschillen tot uitdrukking komen.
Namiddag: toelichting van het hoofdbestuur op het voorstel/de voorstellen. Procentuele stemming per onderdeel van de resolutie (schriftelijk of votometer). Percentages PvdA worden met drie vermeningsvuldigd, van D'66 met twee en van de PPR met één. Het voorstel is aanvaard indien het meer dan 300% behaald.
Na stemming per congres wordt de uitslag berekend en de gezamenlijke beslissing bekend gemaakt.

Nadat aldus het regeerakkoord en de resolutie is vastgesteld vindt bij D'66 een stemming plaats over het al dan niet aanvaarden van het totale pakket.

VOORSTEL VAN ENKELE SAMENSTELLERS VAN HET "LANDELIJK BEELD"

E. Nypels, N. Schwarz, J. Terlouw

BETREFFENDE "TYPISCHE D'66-PUNTEN"

Door de hoofdbesturen van de drie samenwerkende partijen is overeengekomen dat de verkiezingsprogramma's zullen bestaan uit:

a) het regeerakkoord en

b) die punten van de partijprogramma's welke niet in het regeerakkoord worden behandeld, en die waarvoor het eigen programma verder gaat dan het in het regeerakkoord bereikte compromis.

[illegible] staat de partijen vrij om aan deze punten op geeigende wijze publiciteit te geven t.b.v. de verkiezingscampagne. Een concept voor zo'n "lijst met typische D'66-punten" volgt hieronder. Hiermede wordt tevens uitvoering gegeven aan moties van de regio-vergaderingen Zuid-Holland (congrsstuk nr.....) en Utrecht (congrsstuk nr.....).
De bedoeling is voorts dat deze lijst - nadat hij inhoudelijk door het congres is aanvaard - vanwege de campagnecommissie in begrijpelijk Nederlands wordt vertaald? voor zover nodig.

Uitgangspunten van D'66

a) Zuivering en vernieuwing van het politiek bestel; minder verbrokkeling door vorming van politieke partijen.

b) Vrijheid vereist verantwoordelijkheid; daarom naast inspraak ook medeverantwoordelijkheid van alle deelnemers bij overheid, bedrijfsleven en onderwijs.

c) Naast idealisme ook redelijkheid en objektiviteit; steeds alle maatschappelijke baten afwegen tegen alle maatschappelijke kosten.

d) Progressiviteit mag niet gaan ten koste van zakelijkheid; de mate waarin de overheid wordt ingeschakeld, bijvoorbeeld bij het bedrijfsleven, wordt bepaald door doelmatigheid en niet door ideologie.

e) Aandacht voor de langere termijn in plaats van stop- en lapwerk, o.a. met betrekking tot de leefbaarheid.

f) Kritishe houding tegenover de wegwerp-economie; bevordering van de kringloop-economie.

[illegible]t de uitgangspunten voortvloeiende aktiepunten van D'66, naast en in aanvulling op het regeerakkoord.

1) Verkiezing van Minister-president en verdere verkleining van de kiesdistricten; dit geeft beter kontakt kiezer/gekozene en leidt tot minder partijen.

2) De vrijheidsrechten (bijv. vrijheid van meningsuiting, zedelijkheidswetgeving) worden uitgebreid en in de grondwet vastgelegd. De rechter moet de wet aan de grondwet kunnen toetsen.

3) De subsidies per woning worden zoveel mogelijk vervangen door individuele woonsubsidies voor allen die genoodzaakt zijn in verhouding tot hun inkomen te duur te wonen.

4) Indexleningen voor aankoop van eigen woningen, waardoor de woonlasten gedurende de eerste jaren van bewoning worden verlaagd.

5) De overheid moet alleen ingrijpen bij het vaststellen van huren als er in een gebied een schaarste is aan (goedkope) woningen (onverlet haar bevoegdheid de in het regeerakkoord aangegeven nieuwe huurprijsberekening af te dwingen).

6) Pensioenen, spaarlonen, huurprijsberekening en woningfinanciering worden gekoppeld volgens het "D'66-pensioen- en spaarloonplan" (beleidsplan, preambule Hfdst IIc, art. 2.27 en 4.6.).

7) Gelijke belastingtarieven voor ongehuwden en gehuwden zonder kinderen. Afzonderlijke belasting van het arbeidsinkomen van de gehuwde (buiten haar huishouding) werkende vrouw. Naast het weduwenpensioen invoering van pensioen voor weduwnaars en afhankelijke nabestaanden.

8) Voor de sociale verzekeringen en de aanvullende pensioenen dient de vrije keuze van verzekeringsinstelling of pensioenfonds te worden gegarandeerd.

9) Na een onderzoek over de opvatting hierover bij de betrokkenen zal worden overwogen bij de volksverzekering tegen ziektekosten (het "ziektekosten verzekeringsplan D'66", beleidsplan art. 4.9) bepaalde vormen van eigen risico in te voeren (bijv. afhankelijk van inkomen en gezinsgrootte).

10) De stijging van het aandeel van de overheidsuitgaven in het nationaal inkomen zal mede worden beoordeeld op zijn inflatoire werking.

11) Krachtige consumentenorganisaties met grotere invloed zijn de beste waarborg tegen produktie van te dure, nutteloze, schadelijke, verontreinigende en verspillende artikelen.

12) Instelling van gekozen personeelsraden, ook bij de overheidsdiensten en bedrijven. Regeling van de representativiteit van vakverenigingen (bijv. catagorale organisaties, bonden van gepensioneerde ambtenaren) uitsluitend op grond van getalsverhoudingen.

13) Op grond van de overbevolking in Nederland drastische beperking van de immigratie van gastarbeiders; verbetering van de arbeidsvoorwaarden voor onaantrekkelijk werk en verplaatsing van geschikte industriën naar ontwikkelingslanden.

14) Bij lozing van stoffen in het milieu moet vóóraf het effect op het milieu worden beoordeeld (en niet áchteraf, wanneer de schade is aangericht).

15) Artikelen die stoffen bevatten die schadelijk zijn voor mens of dier moeten voorzien zijn van een waarschuwing (bijv. sigaretten).

16) Een nieuwe, alle aspecten omvattende studie van de afdamming van de Oosterschelde moet worden uitgevoerd. Gedurende deze studie moeten de werkzaamheden worden opgeschort.

17) De beslissing over het rechttrekken van de Waalbocht bij Nijmegen zal niet genomen worden voordat de Vaarwegennota in het parlement is behandeld.

18) De Tweede en Eerste Kamerfractie van D'66 zullen zich in kwesties die niet in het regeerakkoord zijn geregeld zakelijk en onafhankelijk opstellen, alleen gebonden door beleidsplan en programma van D'66.